

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ōrigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

Origenis Commentariorvm In Evangelivm Secvndvm Matthaevm Tomvs
Decimvs Septimvs. Ὀριγενους Των Εις Το Κατα Ματθαιον Εξηγητικων
Τομος ιζ'.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

ORIGENIS ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ

COMMENTARIORVM IN EVANGELIVM SECVNDVM MATTHÆVM TOMVS DECIMVS SEPTIMVS.

TΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ ΕΞΗΓΗΤΙΚΩΝ ΤΟΜΟΣ ΙΖ΄.

De Principibus sacerdotum & Senioribus qui Dominum interrogaverunt, & dixerunt: In qua potestate hac facis?

Περὶ τῆς ἐπιρωτισμῶν τῶν κύριον ἑρχομένων ἑρωτησάντων αὐτὸν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς;

Matth. 21, 23. & seq.

ET quum venisset in Templum, accesserunt ad eum docentem Principes sacerdotum, & Seniores populi, dicentes: In qua potestate hac facis? & reliqua, usque ad id: Nec ego dico vobis in qua potestate hac facio. Cum praesentem huncce locum tanquam necessarium Evangelistae tres scriptis mandaverint, quoniam consilio non vnam duntaxat quaestionem, sed duas Servatori proposuerint Principes sacerdotum, & Seniores populi disputare operae pretium est; quarum quaestionum vna haec est: In qua potestate hac facis? altera vero: Et quis tibi dedit hanc potestatem? quidque sibi volens Servator ob id vnum eos vicissim interrogaverit, quo ad eorum quaesita non responderet: eos quippe indignos esse videbat, ad quorum quaestionem responsum daret, & quorum propositionem solveret. Quae autem hic habentur, non sicut opinantur nonnulli, aperta & intellectu facilia, sed mysterijs referta esse, & cor postulare profundius ex nostra disquisitione manifestum erit. Age ergo, eorum argumentis adspicemur, qui locum hunc simplicius interpretantur. Dicent enim Principes sacerdotum & Seniores populi, cum duas generales esse scirent potestates, quarum melior Dei esset, deterior autem Diaboli, in quam e quibus hisce potestibus, & a quo accepta ea prodigia ederet, a Servatore quaesivisse: tum vero lesum eos vicissim interrogasse, ne rationem ipsis redderet, & quia eos ipsos a quibus interrogabatur vna reprehendere volebat, quod prater rectam rationem Iohanni Baptistae fidem detraxissent: atque ita vicissim interrogando duas res confecisse, nam propter fidem Iohanni detractam eos infimulasse, percontatoreque suos ita distraxisse, vt responsum ipsis cum ratione non dedisse videretur. Ille vero dixerit quispiam ridiculum

ΚΑΙ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ Ἱερὸν, προσέληθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἑρχομένοι καὶ οἱ ἐπιρωτιζέμενοι τῷ λαῷ λέγοντες· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ ἡ εἰρηθεύσας αὐτὸν εὐθέως ἀπεκρίθη ἑρώτων ἑνὸς ἑκάστου· ἔνθα ἑρῶ ὑμῖν λέγω ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; τρεῶν διαγεγενησμένων ὡς ἀναγγελοῦ ἀναγγελήσαντος τὸν κερματωμένον λόγον, ἀξίον ἰδεῖν ὃ, τίποτε νοουῦντες οἱ ἑρχομένοι, καὶ οἱ ἐπιρωτιζέμενοι τῷ λαῷ ἐπιρωτιζόμενοι τῷ θεῷ; καὶ ἔνθα ἔσπευσε, ἀλλὰ δύο ἐρωτιζόμενοι αὐτὸν· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; ἐπεροῦν δὲ, τί· καὶ τίς σοι ἐδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην; καὶ τί βουλόμενος ὁ σωτήρ ὅτι ταῦτά μόνον ἀντηρώτησον· ἡρώτων μὴ πρὸς τὸ πύσιον ἀπεκρίνασθαι, ἕνεκα γὰρ ἐπὶ ἀξίως ἐκείνου τῆς πρὸς τὸ πύσιον ἀπεκρίσεως, καὶ τῆς τῷ πρεσβυτέρῳ διηγήσεως· ὅτι ἡ ἀρχὴ ὡς οἰοντάμενος, ἀπλὰ ἔπειτα καὶ ἔπειτα, καὶ διακρινόμενος, ἀλλὰ μυστικῶς καὶ βασιλείας δόξα καρπίας, διότι ἔσται ἐκ τῆς ἰσχυροσύνης· φησὶ οὖν, σιωποῦντες τῷ πύσιον τῷ ἀπὸ τῆς ἀπειρίας ἐκ δεξιάς ὀπισθὲν αὐτῶν, αὐμῖνον μὲν τὸν τῷ θεῷ, καὶ εἰσὶν δὲ τὴν τῷ διαβόλῳ, οἱ ἑρχομένοι καὶ οἱ ἐπιρωτιζέμενοι τῷ λαῷ, ἐπιρωτιζόμενοι τῷ θεῷ, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τῷ πύσιον καὶ ἀπὸ τίνος αὐτὴν λαβών· εἶθ' ὁ ἰσοδόξως ἡρώτων μὴ ἀδολογήσασθαι ἀντηρώτησον, ἀλλὰ ἐν ἐλεγχῷ βουλόμενος τὰς πιθανότητας αὐτῶν, ὡς εἰ τὸ ὄρθον λόγον ποιήσασθαι ἐν τῇ ἰππηκτικῇ ἰωάννη ταύ βασιλεῖ. καὶ ἦν αὐτῷ τὸ ἀντηρώτημα δύο οἰκονομηθέντων, τὸν τὸ ὅτι τῷ εἰς τὸ ἰακωβίου ἀπιστία ἐλεγχῶν, καὶ τὸ πρὸς ἀπιστίας πιθανότητας, ἵνα διέξῃ ἀλλήλους διδόντας μὴ ἀπεκρίνασθαι· ἀλλ' εἴπω τις ἀπὸ πρὸς ταῦτα ἐπὶ ἰστοῦν ἢ τὸ πύσιον ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς;

ἔπειτα αὐτὸν δευάμην τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ ἔκπεμψε... ἢ τὸ ἀερώδιον ἡ δὲ τῆς ἀγροῦ τῶν... αὐτὸν ἔτις τῆς ἐξουσίας τῆς εἰς χεῖρας μεταβολῆς...

A effectum est, vt Aaronis virga Ægyptiorū virgas devoraret, dixisset etiam qua Potestate in nivem manus Moſis mutata sit; & quam ex adversarijs Potestas Ægyptijs incātoribus sigillatim opitulabatur, quādo signa Dei imitari videbantur. Decem similiter Ægyptiorum plagas, & legationes adversus eos missas malorum Angelorum ope administratas fuisse commemorasset: quānam item Potestas in populi transitum per mare rubrum, & in Ægyptiorum submerſionem operam suam contulit; & quā Potestas, vt amarā aquā ligni ope in dulces converterentur, effecit ejuſnam item Potestatis subsidio aqua vel certe aliam Potestatem mannae pluviam profudisse, & ingentem illam vinetoturnicum immiſſe declarasset; aperuisset item quānam Potestate fieret vt manna illud primis sex diebus in vermes mutatum, malum de se odorem daret, die autem Sabbati integrum ſervaretur. Et quid attinet prodigia ea omnia quæ in deserto ad mortem vsque Moſis contigerunt, recensere? cum ea dicturus fuisset Servator quæ ad Potestatem pertinebant, si digni fuissent sacerdotum Principes, & Seniores populi, quorum interrogationsi responſum daretur. Confimilia autem facili negotio repereris, si unversam Scripturam evolvas: à quānam Potestate Sol adversus Gabaonitas, Luna autem contra vallem Ajalon conſisterit; & longe antea, quānam Potestate permeatus fuerit Iordanes fluvius, & manna cessaverit. Ac in libro quidem Iudicium pleraque ejuſmodi quæ ac reperiri poſſunt prodigia, ea puta quæ circa Gedeonem & Samsonem contigerunt; sed & in Regum libris, quæ circa Samuelem, & Eliam, & Eliſæum, & Ezechiam facta sunt. Quibus sane commemoratis, & mysterio quod in varijs Potestatibus continetur expoſito, in quānam Potestate ea faceret prodigia, quæ videbat populus, ostendisset Servator; quomodo etiam alijs Potestatibus prastaret hæc Potestas, quam non ab Angelo aliquo, Deive ministro, nec à quocumque inferior eſſet, sed ab ipſo Patre acceptat. Verum quum notitia digni non eſſent qui illic aderant sacerdotum Principes, & Seniores populi, propterea minime ipſiſ reſpondet, sed vicissim interrogat; vt non reſpondentibus ijs ad ea quæ ſpectant ad Iohannem, perſuadere cum ratione & ipſe poſſet, ijs à quibus interrogabatur ſe nõ frustra in hæc verba reſpondiſſe: Nec ego Matth. dico vobis in qua potestate hæc facio. Hoc autē loco quæro vtrū vnusquisque eorū in qui prodigia in aliqua Potestate ediderunt, in vna eademque Potestate; an aliqui initio quidem

* X. 27

Matth. 23

σευτελεία μεταμορφοῦσθε ἐπὶ τῷ εὐρηκίαι καὶ πατρὶ, ὁ ἧλω, ἤλθεν εἰς τὴν ἀμπέλων, καὶ εἰργάσατο τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς ἑαυτοῦ. καὶ εἰπὼν, φωνήσας τοὺς ἀμπέλων, καὶ εἰπὼν, εἰσαγγελλοῦσθε τοὺς ἀμπέλων τοῦ λόγου, καὶ ἐπιπέτω ἑαυτοῦ πατρὸς, καὶ φωνήσας τοὺς ἀμπέλων, ὅτι ὁ οὐρανὸς ἐκένωσεν ἀπελευθερώσας τοὺς ἀμπέλων, ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς ἑαυτοῦ. ὁ γὰρ τὸ λόγος ἐπαγγελία ἐστίν, καὶ βλάστησις, τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς. οὐκ ἐλήλυθε ἵνα ἀποβαλῶ τὸν κῆρον ἐκ τῆς ἀμπέλων, καὶ ἐπιπέτω ἑαυτοῦ πατρὸς, καὶ φωνήσας τοὺς ἀμπέλων, ὅτι ὁ οὐρανὸς ἐκένωσεν ἀπελευθερώσας τοὺς ἀμπέλων, ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς ἑαυτοῦ. οὐκ ἐλήλυθε ἵνα ἀποβαλῶ τὸν κῆρον ἐκ τῆς ἀμπέλων, καὶ ἐπιπέτω ἑαυτοῦ πατρὸς, καὶ φωνήσας τοὺς ἀμπέλων, ὅτι ὁ οὐρανὸς ἐκένωσεν ἀπελευθερώσας τοὺς ἀμπέλων, ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς ἑαυτοῦ.

ἡ ἀποστολὴ ἵνα μὴ

esse Potestatem,

ἡ ἵνα μὴ πόνος

ἡ εἰς τὴν βασιλείαν

ἡ εἰς τὴν βασιλείαν

ἡ εἰς τὴν βασιλείαν

ἡ εἰς τὴν βασιλείαν

Atia, quod patri dixisset, Nolo, in vineam abijit, & patris sui voluntati obtemperavit. Caterum postquam respondit primus, Nolo, accessit ad alterum pater, eademque dixit, ac deinde respondens alter ait, Ego Domine; ad vineam autem Sermonis, & 30. voluntatem patris sui ipsa facessivisse, qui dixit, Nolo, & motus deinde poenitentia fuit, & abijt; & in excolenda vinea defudavit. Qui enim verbis pollicitus est, revera autem non egit, patris voluntatem exequi detrectavit. Vide autem an parabolam hanc ijs accommodare possis, qui paucula quidem, vel nihil omnino pollicentur, neque virginitatem, neque vllam quæ in Evangelio præcipiatur actionem; re autem atque opere contraria præstant ei atque exhibent opera, cui ne verbo quidem bonorum facinorum rudimenta promiserant: ijs item illud convenit qui magna quidem promittunt, re autem promissa sua minime implent: ait enim, verbi gratia, aliquis, virginitatem illam nolo quæ vires meas superat; item, vita hac abdicata Christi verbo operam dare, dignitati meæ ac merito antecellit: ille autem ingentia illa facinora quæ in Scriptura commemorantur audiens dicit: Ego Domine; tum vero nonnullos quasi poenitentia ductos videre licet in boni rectique studio proficientes, & virtuti præter eam quam initio dederant expectationem naviter operam dantes; alios autem postquam multa temere polliciti sunt, pleraque contra promissa sua agentes. Post parabolam autem, ei qui dixit, Nolo, & poenitentia postmodum ductus abijt, id subiungitur: Amen dico vobis, quia publicani & meretrices præcedunt vos in regnum Dei: ei autem qui dixit: Ego Domine, minime autem abijt, illud: Venit enim ad vos Iohannes in via iustitiæ, & non credidistis ei; atque item illud: Vos autem videntes, nec poenitentiam habuistis, postea, ut crederetis ei. Quod si quis ad eos attenderit qui à nefaria vita ad fidem transeunt, & Christi partes amplectuntur; & ad eos qui Legem ac Prophetas jaçant; Filio autem Dei fidem detrahunt, ac intemperanter vivunt, & adversus tribules crudeliter se gerunt, verum is esse Iesu sermonem deprehendet, quia publicani & meretrices præcedunt Israël in regnum Dei. Hunc autem Israël qui Iesum vidit ne nunc quidem poenitet, ut veritati, sero licet, assentiatur. Quin & illud animadvertite: Præcedunt vos in regnum Dei, quod Israël à regni Dei ingressu non prohibet; nemo enim præcedit eum qui hoc loco

Matth. 21.

Matth. 21.

Matth. 21.

Matth. 21.

Matth. 21.

Matth. 21.

nunquam futurus est, in quo ipse præcef-
 fit. Vide ergo num illud significatur, futu-
 rum nempe vt salutem vniversus Israël
 consequatur, quum Gentium plenitudo
 advenerit. Intelligatur autem Israël, non
 qui secundum carnem, sed qui anima no-
 bilitate præditus significatur, quique op-
 tima ad intelligendum & indole, & per-
 spicacitate pollet; non vt postulabat
 autem hæc indoles, in fide & vita bona
 educatus est.

*De vinea plantata, & agricolis
 tradita.*

Math. 21.
 33, 34, &
 37.

Aliam Parabolam audite; Homo erat Pa-
 terfamilias qui plantavit vineam, & sepem
 circumdedit ei, & fodit in ea torcular, & reli-
 qua, ad id vsque: Dabitur genti facienti
 fructus eius. Qui Parabola sensum leviter
 tantum attinget, neque dictiones singulas
 perscrutabitur, planam hæc ei & perspi-
 ciam sententiam videbitur continere,
 eam scilicet: Qui nos præcessit populus &
 Dei pars fuit, vinea erat à Patrefamilias,
 cuius in Parabola mentio fit, confita; Dei
 autem, quo tutus erat, præsidium, ea erat
 sepes; at Templum turris erat; torcular
 vero, libationum locus; agricolæ autem,
 Sacerdotes & sapientes populi; heri vero
 profectio, quando Dominus qui inter il-
 los in nube diei, & columna noctis versa-
 batur, donec eos in montem sanctum suum,
 & in tabernacula sua deductos alibi conse-
 reret, non ita amplius eis apparuit; tem-
 pus autem fructuum adventans, tempus
 illud erat quo Propheta ab agricolis &
 vinea fructum reposebant, vt vite sue
 recta iuxta Legem institutione se Le-
 gem accepisse declararent; servi vero ad
 agricolas missi vt fructus reciperent, ij
 erant priores Propheta, quos verberibus
 & contumelijs affecerunt Principes & Sa-
 pientes populi nonnullos etiam trucidarunt
 alios vero lapidibus enecarunt; ser-
 vi autem qui post illos, plures prioribus
 missi sunt, tempus plurimorum Prophetarum
 significat, quorum nomina in altero
 Paralipomenon libro, & in Ieremia, & in
 duodecim Prophetis, & in Daniele scri-
 pta sunt; dicit enim fortasse aliquis Ana-
 nam, Azariam, & Misaelum Prophetas
 fuisse. Plures porro eos prioribus Pro-
 phetis itidem exceperunt, verberibus cadē-
 tes, morte placentes, & lapidibus obruen-
 tes. Postremo tandem filium suum mittit
 paterfamilias, Dominum videlicet no-
 strum Iesum Christum, qui pudorem vineæ
 & agricolis, ac reverentiam posset incu-
 tere; sed Principes sacerdotum, & Senio-
 res, ac Sapientes populi viso Filio, nec in-
 solentia suæ immemores, heredem eum

εν οικείῳ ὄρει ἐπὶ τῆς πόλεως ἔθηκεν ἕνα οἶκον μή-
 ποτε ἐμφοιμένον, ὅπου ὅταν ὁ πληθὺς ἦν ἰσραὴλ
 εἰσέλθῃ, ὅτε πᾶς ἰσραὴλ ἐθροῖσται· νοεῖσθαι δὲ
 ὁ ἰσραὴλ, ἕχθ' ἕχθρα, ἀλλ' ὅ ἐν τῇ βίβλῳ
 τῆς ψυχῆς χερσὶ κτελεῖσθαι, καὶ ἔχθ' ἕχθ' ὁ
 θεὸς πᾶσι συνέσει καὶ ὁ θεοσεβῶν, ἕ μὴν
 ἀξίως τῆς βίβλου ἀνατεταίς ἐν πίστι καὶ βίῳ
 ἀγαθῷ.

*Περὶ τῆς φυτεύσεως ἀμπελωνος καὶ ἐκδιδομένης
 γεωργίας.*

Ἄλλην ἀποβολὴν ἀκούσατε. ἀνδραποδὴς ἦν
 οἰκοδεσπότης, ὃς ἐφύτευεν ἀμπελῶνα, καὶ περι-
 μένων ἀπὸ τοῦ ἔτους, καὶ ἄρξεν ἐν αὐτῷ ἔτην, &
 ἐξῆς ἔτος ἔτι καὶ ἄρξεν ἔτι ποιῶν τὸς
 καρπὸς αὐτῆς· πᾶς μὲν ὅτι πλείον βασιλεὺς ἦν· καὶ
 ἐπὶ τῆς ἀποβολῆς, μετὰ ἐκείνην λέξιν ἐξῆς ἔτι
 ζῶν, πᾶν (αὐτῆς ἔτι) δόξει ἕως αὐτῆς διηγήσας
 τυχοῦσα. ὁ περὶ ἡμῶν λαός, καὶ μετὰ τὸν ἔτος,
 ὁ φυτεύων ἦν ἀμπελῶν· καὶ ἔτι τὴν ἀπο-
 βολὴν οἰκοδεσπότης, καὶ ἔτι τοῦ φρονεῖν περὶ αὐτῶν,
 ὁ φρονεῖν ἦν. καὶ πύργος μὲν ὁ ναός. ἄλλος δὲ ὁ τί-
 πος ἦν ἀπὸ τῶν· καὶ γεωργοί, οἱ φροσβύπεσι καὶ
 ἑφοὶ τῆς λαοῦ. ἀποδομένη δὲ ἔτι δεσπότης, ὅτι κλέος
 ὁ σωτὴρ αὐτῶν ἐν νεφέλῃ ἡμέρας, καὶ ἐν ἡμέρᾳ
 καὶ ἔτος αὐτῶν καταφυτεύσει εἰσαγαγῶν εἰς ἕως
 ἄγιον αὐτῶν καὶ εἰς τὴν σκηνώματι αὐτῶν, ὅτι ἐκεί-
 νος αὐτῶν ἐπιπράξῃ. ὁ δὲ ἐγγύσας κτελεῖ τῆς
 καρπῶν, ὁ χέρονος ἦν ἡμερῶν ἀπαιτού-
 των τῆς καρπῶν ἀπὸ τῆς γεωργίας καὶ τῆς ἀμπελω-
 νος, ἵνα ἡδὴ διέξωσι πρὸς ἡλικίαν τῆς νουμῶν τῶν
 βελικάνων καὶ αὐτῶν. δοῦλοι δὲ οἱ φροσ τῶν γεωρ-
 γῶν πρὸς τῶν λαοῦ τῶν καρπῶν, οἱ φρο-
 τῶν φροσβύται, ἕς οἱ ἀρξάντες καὶ ἑφοὶ τῆς λαοῦ
 ἕβελισμὸν τυπῶντες, ἵνα δὲ καὶ ἀνέλθῃ, καὶ ἄλ-
 λος λιθοβόλος πεποιήσῃ. ἄλλοι δὲ μὲν τῶν
 δοῦλοι πλείονος ἦν φροσβύται, ὁ κτελεῖ τῆς πλ-
 λῶν φροσβύται, ὡν τῶν ὀνοματῶν ἐν τῇ δόλῃ τῆρα
 τῆς ἀποβολῆς λειπομένων γέγραπται, καὶ ἐν τῇ ἱερα-
 μεία, καὶ τῶν δώδεκα, καὶ τῶν δώδεκα. εἰποὶ γὰρ
 αὐτῶν καὶ τῶν ἀσάδου, ἀζαρίδου, μισαὴλ, φρο-
 φήτας γεγραμέναι καὶ τῶν τῶν δὲ τῶν πλείονος φρο-
 τῶν φροσβύται φροσβύται ἀσάδου ἐξῆς ἔτος
 τυπῶντες, καὶ ἀσάδου τῶν, καὶ λιθοβολεῖν-
 τῶν. * πλείονος δὲ τῶν ἕν ἑαυτῶν ἀποδομένη ὁ οἰ-
 κοδεσπότης, τῆς κτελεῖν ἡμῶν ἰσοῦν χέρονος, ἐν-
 πέλας διωκόμενος τῶν ἀμπελωνος, καὶ τῶν γεωρ-
 γῶν. ἀλλ' οἱ ἀρξάντες, καὶ οἱ φροσβύπεσι, καὶ
 οἱ ἑφοὶ τῶν λαοῦ τῶν ἕν ἰδόντες, ἕ πᾶν τῶν αἰώνων

dem, incipiens à novissimis usque ad primos. **M**atth. 20. 8. **M**atth. 21. 2. In Parabola autem de coena, & filij ipsius nuptijs, & vocatu, non paterfamilias, sed Rex dictus est; major quippe est paterfamilias, vt pote qui exercitum tanquam Rex mittat, eosque de medio tollat qui servos ipsius comprehenderunt, & contumeliji affecerunt, ac trucidarunt; & tanquam regia praditus potestate, non vt paterfamilias duntaxat, ministris suis iussit, vt pedes illius manusque ligarent, qui vestem nuptialem non habens ad nuptias fuerat ingressus, eumque vt in tenebras exteriores mitterent. Cum vero supra dicitur: *Homo quidam habebat duos filios*, neque paterfamilias, neque rex appellatus est, sed homo simpliciter. Quemadmodum autem in divinis Scripturis multipliciter Deus accipitur, ita multum interest hominem eum simpliciter, an paterfamilias, an Rex appelleretur. Atque illa quidem ita se habent apud Matthaeum; Parabola autem quae apud Lucam huicce respondet, hominem eum nuncupavit, his verbis: *Homo plantavit vineam & locavit colonis. Quin & Marcus ait: Vineam pascivavit homo quidam, & circumdedit septem.* Rursum Lucas vocationis Parabolam exponens, *Homo quidam*, inquit, *fecit coenam magnam, & vocavit multos.* Tu vero loca omnia colligens in quibus Deus homo appellatur, & spiritalia cum spiritalibus in ejus rei disputatione contendens, & quae passim reperientur recte discutens, pro disquisitionis tuae ratione multa invenies super eo, quod Deus homo nuncupatur. Hic autem homo paterfamilias vineam plantavit, de qua, non absque examine praetermissa tanta parabola, accuratius disputandum est. Quam ergo vinea illa est, quae aliud quiddam est quam primi agricolae & secundi, quaeque ab homine paterfamilias plantata est? Haec autem vinea contumeliosus primus agricolis tradita est; secundo autem, iuxta eorum sententiam qui de vinea interrogati responderunt, alijs traditur agricolis, qui ipsius fructus reddent temporibus suis; juxta Servatoris autem verba: *Auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus eius.* An ergo idem esse regnum Dei ac vineam prioribus ablatam, genti vero fructus ipsius facienti traditam dicendum est? an aliud esse vineam, aliud vero regnum Dei statuendum? Postquam autem vineam appellari populū probaverimus ex Scriptura, vineamque primū vtrum quaecunq; hoc habentur loco, ejusmodi possint explica-

τὸν ἔσπον ἢ λέγει· καλεσθὶν τὰς ἐργασίας, καὶ δόξος πᾶν μισθόν, ἀρχὴ αἰῶνος ἀπὸ τῆς ἐξαγορῆς αὐτῶν· ἐν ἧ τῆς ἀεὶ τῆς δεικνύσης πᾶν ἀποβλή, καὶ τῆς γὰρ μὴ ἔχει αὐτῶν, καὶ τῆς κηρύσσης, οὗτος οὐκ ἀσπίτης, ἀλλὰ βασιλεὺς εἶρη). μέζων γὰρ ἢ οὐκ ἀσπίτης ἐστὶν, πᾶν μισθόν ἐστὶν ὡς βασιλεὺς, καὶ ἀγαθὴν τὴν κεραιήσθησας τὸς δόξος αὐτῶν, καὶ ἐβελήσθησας, καὶ ἀποκτείναστας αὐτῶν. καὶ ἐν βασιλικῇ ἀξίῳσσι, ἐκ ὡς οὐκ ἀσπίτης μόνον, εἶπε εἰς ἀξίῳσσι δόξος πᾶν καὶ χείρας τῆς εἰσαχθῆστας εἰς τὸς γὰρ καὶ, μὴ ἔχοντες ἐνδυμασία γὰρ καὶ, καὶ ἐκβαλεῖν αὐτὸν εἰς τὸ ἐξώτερον οὐκ εἶπε· ὅτι ἦ ἐν τοῖς αἰωνίοις λέγει· ἀνθρώπος εἶχε τέκνα δύο, ἕτερον οὐκ ἀσπίτης, ἕτερον βασιλεὺς ἀνόμισθον, ἀλλ' ἀπλοῦς ἀνθρώπος· εἰσὶν οὖν ἄσπῳ πολλὰ ὀπίσθια τῆς δουρῆς καὶ τῆς οὐκ ἀσπίτης γὰρ καὶ, ἕτερον ἀνθρώπος ἕτερον ἀνθρώπον αὐτὸν ὀνομαζέσθαι, ἢ πᾶν ἀπλοῦς, ἢ οὐκ ἀσπίτην, ἢ βασιλεὺς· καὶ τὰ ταῦτα καὶ τὸν μετασθῆστας καὶ δὲ τὸν λαὸν ἢ ὁμοίᾳ τῆς ἐκκεμήσθαι πᾶν ἀσπίτης ἀνθρώπον ἀνθρώπον ἐν τῷ· ἀνθρώπος ἐφύθισεν ἀμπελόνα, καὶ ἐξέδωκε αὐτὸν γεωργοῖς· ἀλλὰ ἢ ἢ μὴ καὶ φησὶν· ἀνθρώπος ὡς ἐφύθισεν ἀμπελόνα, καὶ ἔβησθαι αὐτὸν φησὶν· πάλιν τὸ αὐτὸ λαὸν τῆς κηρύσσης ἐκκεμήσθαι πᾶν ἀσπίτης ἀνθρώπος τῆς φησὶν, εἰποίησθαι ἀνθρώπον μέζον, καὶ ἐκείσθαι πολλὰς· καὶ σὺ ὅστω γεωργῶν εἶπῳ ἀνόμισθον ἀνθρώπος ὁ οὐκ εἶπε, καὶ πᾶν ἀμπελόνα πᾶν ἀμπελόνα ἐν τῷ ἀπλοῦς τῆς οὐκ ἀσπίτης κείνων γὰρ καὶ ζητήσθαι ὀπίσθια καὶ τὸς ἔσπῳσας, ὡς οὐκ ἀνθρώπον τῆς ζητήσθαι πᾶν ἀσπίτης εἰς τὸ ἀνθρώπον λέγεισθαι τὸν· ἔπειθ' ἦ φησὶν τῶσιν ὁ οὐκ ἀσπίτης ἀνθρώπος ἀμπελόνα, ὅσπῳ ἐκκεμήσθαι ζητήσθαι, μὴ ἀσπίτης πᾶν ἀμπελόνα τῆς οὐκ ἀσπίτης πᾶν ἀμπελόνα, εἶπεσθαι ὡς ἀπλοῦς τῆς γεωργῶν τῆς ἀσπίτης καὶ τῆς δόξος τῆς, ὅν ἐφύθισθαι ὁ οὐκ ἀσπίτης ἀνθρώπος; ὁ δὲ ἀμπελόνα ἐστὶν ἀσπίτης ἐν τῷ ἀμπελόνα ἀμπελόνα ἐστὶν γεωργῶν ἰδεσθῆστας· δόξος τῆς, καὶ τῆς ἀσπίτης ἀμπελόνα τῆς ἀμπελόνασας, ἐκκεμήσθαι ἀλλοῖς γεωργοῖς, εἰπῳσθαι δόξος τῆς καρπῶν * αὐτῶν ἐν τοῖς χερσὶν * αὐτῶν· καὶ τῆς ἑσπίτης λέγεισθαι· ἀρθῆσθαι ἀπὸ οὐκ ἢ βασιλεὺς τῆς δουρῆς, καὶ δόξος τῆς εἰσθαι ποιοῦσθαι τῆς καρπῶν αὐτῆς· ἀρθῆσθαι δόξος τῆς ποιοῦσθαι τῆς βασιλείας τῆς δουρῆς ἀμπελόνα, ἀσπίτης ἀπὸ τῆς ἀσπίτης, διδοῦσθαι ἢ εἰσθαι ποιοῦσθαι τῆς καρπῶν αὐτῆς; ἢ ἄλλο μὴ εἶπε τὸ ἀμπελόνα, ἄλλο δὲ τῆς βασιλείας τῆς δουρῆς; ἰδὲ μὴ ἢ ἀσπίτης, ἀσπίτης τῆς δόξος τῆς γεωργῶν ἐπὶ ἀμπελόνα κηρύσθαι ὁ λαός, εἰ δὲ αὐτῆς ἐκκεμήσθαι πᾶν ἀμπελόνα καὶ τῆς

ἄλλο μὴ εἶπε τὸ ἀμπελόνα, ἄλλο δὲ τῆς βασιλείας τῆς δουρῆς; ἰδὲ μὴ ἢ ἀσπίτης, ἀσπίτης τῆς δόξος τῆς γεωργῶν ἐπὶ ἀμπελόνα κηρύσθαι ὁ λαός, εἰ δὲ αὐτῆς ἐκκεμήσθαι πᾶν ἀμπελόνα καὶ τῆς

πόρον τῆ βλαστῆς διηγήσῃ. Ὅσοι δὲ οὗτοι ἦσαν. Ἄρα δὲ τὰ ἡρακλήδων ἄσπρα τῶ ἀγαπητῆ ὄ
 ἀμπέλωνι μὲν. ἀμπέλων ἐζηήθη τὰ ἡρακλή
 ἡρώ, ἐν κέσπῳ, ἐν πόπῳ πίνον. καὶ φεραμὸν
 ἀπέθῃκα, καὶ ἔχρακαυσα, καὶ ἐφύτθουσα ἀμ
 πλῶν ἔθηκε, καὶ τῶ ἐξῆς, ἕως τῶ ἐπίσσει δὲ
 ἀομίαι, καὶ ἡ διανοουμένη, ἀλλὰ κεραυλῷ.
 Ἐξεδέμη δὲ ὁ δὲ τῶ ἡσάις ἄσπρα, βυλοῦδος
 ἀὐτὸ στυξετάσται τῆ ἑσθραβόλῃ, ἐὶ ἔξ τῶ αὐτῆ
 καίται ὁ ἀμπέλων σμυροῦδων ἐν ἑκατέρῳ τῆ
 γεραφῆ καὶ ὅσα τῶ μὲν ὁ μῶια ἔρχεται ἐν ἑκατέρῳ
 ἑσθραβόλῃ, πῶα ὅ ἔχ ὅμοια, ἵνα βλέπων
 ἕως ἀφ᾽ ὀφθαλμοῦ τῶ ὁμοίων πῶα αὐτοῖα, ἡ
 πῶα ἕστῃσιν τὰ τῶ πῶα γεραφῆς ἕμοιον τῶ τῶ
 ἐφύτθουσι ἀμπέλωνι, καὶ φεραμὸν αὐτῶ ἀπέθῃ
 ἔθηκε, καὶ ἔρριξεν ἐν αὐτῆ λῆνῶν, καὶ ἔχρακαυσα
 πύρρον, τὰ ἀμπέλων ἐζηήθη τὰ ἡρακλήδων
 ἐν κέσπῳ, ἐν πόπῳ πίνον, καὶ φεραμὸν ἀπέθῃ
 κα, καὶ ἔχρακαυσα, καὶ ἐφύτθουσα ἀμπέλων
 σμυρῆ, καὶ ἀφιδέμησα πύρρον ἐν μέσῳ αὐτῶ,
 καὶ ἑσθραβόλῃ ἔρριξεν ἐν αὐτῆ. Ἐξεδέμη δὲ τῶ
 ἐφύτθουσι ἀμπέλωνι, ὁ, ἐφύτθουσα ἀμπέλων
 σμυρῆ, καὶ τὰ φεραμὸν αὐτῶ ἀπέθῃκα, ὁ,
 φεραμὸν ἀπέθῃκα. καὶ ὁ, ἔρριξεν ἐν αὐτῆ
 λῆνῶν, ὁ, καὶ ἑσθραβόλῃ ἔρριξεν ἐν αὐτῆ. καὶ ὁ,
 ἔχρακαυσα πύρρον, ὁ, καὶ ἔχρακαυσα πύρρον
 ἐν μέσῳ αὐτῶ. καὶ ἀφοτέρως δὲ τῶ πῶα
 καὶ τῶ καρπῶν λέγει τῶ ἀμπέλωνι, καὶ ὁ
 μὲν τῶ ἡσάις, ὅτι ἔμῃ τῶ ποιῶσαι σφραγῆν,
 ὅ ἐπίσσει ἀνθρώπων. ἐν ὅ τῶ τῶ διαγῆθῃ ἑσθ
 βόλῃ, ἑσθραβόλῃ ἀμπέλων κατηραυται, ὡς
 μὴ ἀδικαίως τῶ καρπῶν ἐγγύσθῃ τῶ κερπῶ
 αὐτῶν, ἀλλ' οἱ γεωργοὶ αὐτοὶ λαβόντες τῶ ὁ οὐκ
 ἀδικαίως τῶ δόλων, ὅ μὲν ἔδειραν, ὅ ὅ ἀπέπει
 νον, ὅ ὅ ἐλιθοβόλοισιν. καὶ ἡνῆκα ἀπέπει
 ἄλλως δόλων πλείονας τῶ ἑσθραβόλῃ, τάλιν οἱ
 γεωργοὶ κατηραυται ποιῶσαι αὐτοῖς ὁσάου
 πῶα καὶ τάλιν δὲ οἱ γεωργοὶ κατηραυται εἰ
 πόντες. ὅ τῶ ἔστιν ὁ κληρονομῶν, δὲ τῶ, ὅ τῶ
 κτήνῳ αὐτῶν, ὅ ὅ μὲν τῶ κληρονομῶν αὐτῶν,
 καὶ ἑσθραβόλῃ αὐτῶν ἔξω τῶ ἀμπέλωνι, καὶ
 ὅ τῶ κτήνῳ αὐτῶν. καὶ ἐν μὲν τῶ ἡσάις αὐτῶν
 τῶ ἀμπέλωνι ἀπέπει ὁ λόγος λέγει. ἀπέπει
 τῶ φεραμὸν αὐτῶν, καὶ ἔσται εἰς ἀφ᾽ ἑσθραβόλῃ. κα
 δὲ τῶ τῶ αὐτῶν, καὶ ἔσται εἰς ἀφ᾽ ἑσθραβόλῃ.
 καὶ ἔσται τῶ ἀμπέλωνι μὲν, καὶ ὅ μὴ ἡμῶν,
 ὅ τῶ μὴ σαφῆ, καὶ ἀδικαίως τῶ αὐτῶν ὡς εἰς ἑσθ
 λῆται τῶ μὴ βρεῖσαι εἰς τῶ ἀμπέλωνι αὐτῶν, τῶ ἀμπέλωνι ἀπέπει, ὅ τῶ ὁ φεραμὸν αὐτῶν ὅ
 τῶ τῶ ἑσθραβόλῃ, καὶ τῶ ἀφ᾽ ἑσθραβόλῃ τῶ ἑσθραβόλῃ, καὶ τῶ
 ἑσθραβόλῃ. ποιῶσαι δὲ ἀνθρώπων, τῶ ἀομίαι καὶ τῶ κληρονομῶν. ὅ δὲ τῶ διαγῆθῃ τῶ μὴ

A tioni convenire. Ait ergo Isaias : Cantabo Isaias s. i.
 dilecto canticum dilecti vinee mea : vinea facta est dilecto, in cornu, in loco pingui. Et sepe circumposui, & vallam, & plantavi vineam sorce, & reliqua, ad id usque : Fecit autem iniquitatem, & non iustitiam, sed clamorem. Canticum porro ex Isaiâ propositum, ut illud cum parabola contendens dispicerem, eandem significationem in utraque Scriptura vinea contineret. In quibus autem rebus convenient proposita loca, in quibus disconvenient observa, ut similitum cum dissimilibus perfecta differentia Scripturæ sensum eo pacto tenere possis. Illud igitur : Plantavit vineam, & sepe circumdedit ei, & fodit in ea torcular, & edificavit turrim, simile ei est : Vineâ facta est dilecto, in cornu, in loco pingui. Et sepe circumposui & vallavi, & plantavi vineam sorce, & edificavi turrim in medio ejus, & torcular extruxi in ea. Huic enim, Plantavit vineam, confer illud, Plantavi vineam sorce; huic, sepe circumdedit ei, illud, sepe circumposui; & huic, Fodit in ea torcular, illud, & torcular extruxi in ea; & huic, edificavit turrim, illud, & edificavi turrim in medio ejus: utrobique autem fructuum vineæ fit mentio; apud Isaiam quidem: Expectavi ut faceret vnos, & fecit labruscum; in Parabola autem Evangelij vitem non accusari perspicuum est, quod fructus, tempore ipsorum adventante, non dederit, sed hos agricolas qui patrisfamilias apprehensus servus alium ceciderunt, alium occiderunt, alium vero lapidaverunt. Quam autem Mistr alios servos plures prioribus, accusantur rursus agricolæ, quod fecerint illis similes. Tertia autem agricolis impingitur accusatio, quod dixerint: Hic est heres, venite, occidamus eum; & occupemus hereditatem ejus; eoque ejecerunt extra vineam; & occiderunt. In Isaiâ autem vineæ ipsi minas intentat Verbum dicens: Auferam sepe ejus, & erit in direptionem: Isaiâ s. 1, diruam maceriam ejus, & erit in conculcationem. Et dimittam vineam meam, & non putabitur, neque fodietur, & ascendet in eam sicut in incultam terram vepres: sed & quum Nubibus mandabit ne pluant super eam imbrem, vinea minatur, quam Propheta Israelis domum esse dixit, & virum Iudæ, qui fructum non dedit, iudicium videlicet & iustitiam; sed vepres protulit; iniquitatem nimirum & clamorem. At in Evangelio non perpeti quicquam

vineam reperimus, sed, si ita loqui fas est, A
operam potius datam, ac prouisum, vt
patrifamilias proprios ferat fructus. Is
enim vineæ curam gerens, illique prospici-
ens, prioribus aufert agricolis, qui per-
contanti Servatori ac dicenti: *Quum ergo*
uenerit Dominus vineæ, quid faciet agricolis
illis? respondent, & siue ipsa ratione &
consequentia coacti, siue invite, vt ita
dicam, de se ipsi vaticinantes, malos agri-
colas male perditurum vineæ Dominum,
quum aduenerit, pronuntiant, vineæque
prospicientem, alijs ipsam locaturum
agricolis, qui reddant ei fructum tempo-
ribus suis. Quin & apud Ieremiam conse-
quenter his: *Vinea enim Domini Sabaoth,*
Isaie 5. 7. Domus Israël est, & uir Iuda novella ejus
plantatio dilecta, populo delinquenti di-
ctum est: Ego autem plantavi te vineam
fructiferam omnem ueram; & eorum instar:
Isaie 5. 4. 7. Expectavi ut faceret uinas, & fecit labrus-
cas; necnon & illorum: Expectavi ut fa-
ceret iudicium, fecit iniquitatem; non iusti-
tiam, sed clamorem, id dictum est: Quomo-
do conuersas in amaritudinem uinea aliena?
Vides ergo in Prophetarū scriptis vineam
appellari eum qui dicitur Populus, cum-
que a quo plantatus est minas ipsi intēta-
te, & dicere: *Auferam sepem ejus, & erit*
in direptionem, & cætera; in Evangelijs
autem vineam neutiquam prehendi, sed
colonos; & præterquam quod nulla vi-
neæ impinguntur minæ, ipsi etiam profi-
pici, vt patrifamilias fructus reddat tem-
poribus suis. Nec si Evangelicæ Scripturæ
accurationē tueri uolueris, vineā fuisse
populum luculenter probare poteris. Ve-
rum id potius videndum est annon com-
memorata in Evangelio uinea regnum
Dei sit, quod idem esse arbitror ac Scri-
pturarum doctrinam cum Dei inspectio-
ne conjunctam. Illud enim: Auferetur à
uobis regnum Dei, & dabitur genti facienti
fructus ejus, quod uinea parabolæ subne-
xum est, clare demonstrare existimo vineā
quam plantauit homo paterfamilias dici
mysteria esse regni Dei. Hanc ergo
uineam, quam Legem esse ac Prophetas
existimo, omnemque adeo diuinam Scri-
pturam, Dominus vineæ colonis tradidit,
E
prioribus quidem, huic nimirum populo;
prioribus enim illis credita sunt eloquia Dei:
secundis autem, genti scilicet facienti fru-
ctus ejus, quæ Ecclesia est e Gentibus con-
flata. Sic exposita autem, quæ in Evan-
gelio commemoratur uinea, circumposi-
tam ei sepem explanare operosum est, cui
nihil tale contingit, quale descriptæ ab

Math. 21. 40.

Isaie 5. 7.

Ierem. 2. 21.

Isaie 5. 4. 7.

Math. 21. 43.

Rom. 1. 2. 13.

A ἀμπελώνα ὁσὸν διέδοξαμιν παροῦσα, ἀλλ' εἰ
δὴ ἴστας εἶπεν, μάλλον φρονιμῶσι τῷ φέρεν
τῆς οἰκίας καρπῶς τῷ οἰκοδεσπότῃ φρονιῶν
ἢ ὅτι τῷ ἀμπελώνατος, ἀφ' αὐτῶν δὲ τῷ φρο-
νιῶν γαρρῶν, οἵτινες ἀποκλείουσι τῷ σωτῆρι
πυθόμενα καὶ εἰπόντα ὅτι οὐκ εἶδον τὸ κύριος τῷ
ἀμπελώνατος, τί ποιῶσι τῷ γαρρῶσι οἰκίαις;
καὶ λέγουσιν, εἶπε ἡσὸν ὁ λόγος καὶ τῶ ἀκριβείας
ἀναγκασμένοι, εἴτε καὶ ἀκύντες, ἢ ἕως εἶπω,
ὅτι ὡς αὐτῶ φρονιμῶντες, ὡς ἀρῶ κακῶς
B κακῶς ἀπολεῖσι τὸ κύριος τῷ ἀμπελώνατος εἰδῶν
τῶ γαρρῶσι, καὶ φρονιμῶσι τῷ ἀμπελώνατος
ἐκδῶσι αὐτῶ ἀλλοῖσι γαρρῶσι, οἵτινες ἀπο-
δῶσι αὐτῶ τῶς καρπῶσι ἐν τοῖς χειρῶσι αὐτῶν·
ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἱερμῶσι ἀκριβῶσι τῷ ὅτι ἀμ-
πελῶν κείνῃ (αὐθῶν, οἶκος τῷ ἰσραὴλ ἔστι, καὶ
αὐθῶσι τῷ ἰσραὴλ τῷ φρονιμῶν ἡγαπητῶν, εἶρη)
φρονιμῶσι τῶ ἀμπελῶνατος λαῶν ἡ γὰρ δὲ ἐφ' ἡμῶσι σε
ἀμπελῶν καρποφῶσι πᾶσι ἀληθῶν, καὶ ἀδύ-
στον τῶ ἡμῶσι ἡμῶσι πᾶσι ἀληθῶν, ἐπιπέσι δὲ
C ἀκριβῶσι, καὶ τῶ ἡμῶσι ποιῶσι κείνῃ, ἐπιπέσι
σε δὲ ἀνομίαν, καὶ ἐδικαιοσύνην, ἀλλὰ κραυγῆν,
τῷ πᾶσι ἐστῶσι εἰς πικρίαν ἢ ἀμπελῶν ἢ ἀλλο-
τῆρι; ἀκαυῶ ὅρας ἐν ἡμῶσι τῶσι φρονιμῶσι λέ-
ξοσι τῷ λαῶν λιγυρῶν ἢ ἀμπελῶνα, καὶ τῶν
φρονιμῶν τῶν ἀλλοῖσι ἀμπελῶν καὶ λέγουσι αὐτῶν
ἀφ' ἡμῶν φρονιμῶν αὐτῶ, καὶ ἔσω εἰς διαρπα-
γῆν, καὶ τῶ λοιπῶ. ἐν δὲ τῶσι διαρπαγῆσι ἡδε-
μῶσι ἡμῶν μῶσι φρονιμῶν τῶ ἀμπελῶν,
πᾶσι δὲ τῶσι γαρρῶσι, καὶ φρονιμῶσι τῶ μωδῶσι
D ἢ ἀμπελῶν τῶ ἀμπελῶν, καὶ φρονιμῶσι αὐτῶ
φρονιμῶν, ἡνα δὲ ὡς φρονιμῶσι τῶς καρπῶσι
ἐν τῶσι χειρῶσι αὐτῶν, καὶ ἀδύστον ἀκριβῶσι
ἐκδῶσι ὅτι ἀμπελῶν ὁ λαῶς ἡ ἀλλὰ μῶσι
ὅτι τῶ διαρπαγῆσι ἀμπελῶν ἢ βασιλεία ἔστι τῶ
θεοῦ, ἢ αὐτῶ ἡμῶσι τυγχάνουσι τῶ φρονιμῶν
μῶσι ἐπιπέσι τῶ διδασκῶσι τῶ γαρρῶσι φρονι-
μῶσι ἀφ' ἡμῶν ἢ βασιλεία τῶ θεοῦ, καὶ διδασκῶσι
ἢ φρονιμῶσι τῶς καρπῶσι αὐτῶ, ἐπιπέσι φρονιμῶν
τῶ φρονιμῶν τῶ ἀμπελῶν φρονιμῶν, σαφῶς ὁμῶσι
δύστον τῶ μωδῶσι τῶ θεοῦ βασιλείας λέγουσι
ἢ τῶ ἀμπελῶν ὅτι ἐφ' ἡμῶν ὁ οἰκοδεσπότις
αὐθῶσι φρονιμῶν. τῶν δὲ τῶ ἀμπελῶν ὅτι ὡς εἰ-
μαυῶσι καὶ φρονιμῶσι, καὶ πᾶσι τῶν δῶσι γαρρῶ-
φῶν ἐξῆ δὲ ὁ κύριος τῷ ἀμπελώνατος γαρρῶσι.
φρονιμῶσι ἡμῶν, τῶ γαρρῶ οἰκίαις, καὶ ὅτι φρονιμῶσι
ὅτι τῶ φρονιμῶσι τῶ λόγια τῶ θεοῦ. δὲ φρονιμῶσι ὅ, ἢ φ-

οὐκ εἶδον τὸ κύριος αὐτῶ, τῶ ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐκκλησία. ἀλλ' ἔργον ἀνομιμῶσι, ἢ φρονιμῶν ὅτι
καὶ τῶ διαρπαγῆσι ἀμπελῶν, τῶ φρονιμῶσι αὐτῶ φρονιμῶν, ἢ φρονιμῶν παροῦσα ἢ φρονιμῶν ἐν τῶ φρονιμῶσι

φραγμένον, ἀλλ' ἔργραται. ἀρξὴ δὲ φραγμένον
 αὐτὸ, ὅτι ἐστὶν εἰς διαπραγμῆν, ὅτι ὄρουσθ' ἐν ἀπὸ
 λητόν, ἔτι οἰκοδομηθῆναι πύργον. ὅτι ἐὰν εἰς δυ-
 ταλῖα τῆν ἰδρὸν ἔξῃ, ἔστιν ἡ φραγμὴ τοιοῦτοῦ
 τὸ ἀμπέλιον εἶπεν. ἔτι δὲ ἀκόλουθον τῆ ἀληθείᾳ
 φραγμὴν ἔσθ' ἐν ἀρετῇ καὶ καλλίστοις ἡθασιν καρ-
 ποφορῶν (α, λέγειν ἔξ) τὸ ἀμπέλιον καρπὸν.
 ἔτι δὲ λογικὸν τόπον καὶ πᾶν τὸ ἡράμιον τῆς φρα-
 γμῆς, πῶς φραγμένον εἶναι τὸ ἀμπέλιον ἀθεοκρί-
 μῶν ἐξωθεν, ὡς μὴ καὶ ἐπιβλέψῃ τοῖς ἐξωθεν τὸ
 ἀμπέλιον, ὅτι ἐν κρητῆρὶ μέλιον καρπὸν αὐτῶν. B
 τὸ δὲ βάθος τῆς δεξιότητος τοῦ καρποῦ τὸ οὐκ ἔμ-
 χη, πᾶν ἐπιτόλαιον ἀποκαλύπτει, τὴν ὄρου-
 σθ' ἐξ) ἐν τῷ ἀμπέλιον λητόν. ὁ δὲ οἰκοδομη-
 θῆναι ἐν τῷ ἀμπέλιον πύργος, ἀλάτμητος ἔχων, καὶ
 διαρμα, καὶ ὄψος ὡς ἐν τῷ ἀμπέλιον, καὶ τὴν
 φραγμὴν, ὅτι τὴν λητόν, ὁ ἀπὸ τοῦ οἴμου λόγος
 ἐστὶν, ταῦς ὧν τῶ ἐν αὐτῷ εἶπεν τῶ. ὅτι ἀπὸ τοῦ
 νομίζω λελεῖσθαι πύργον ὡς τὸ οὐκ ἔστιν τῶ.
 τῆς δὲ ἰδέσθαι ἐκδομῶν πύργον οἰκοδομηθῆναι, ὅτι
 ἀπὸ τῆν ἰδέσθαι ἐν δυνάμει εἶπεν τὸν θεμέλιον,
 καὶ ἐκτελεσθῆναι μὴ ἀρξάντων οἱ θεμελιῶντες ἐμ-
 πειλῆν τῶ μὴ τελεσθῆναι, ὅτι ὅτι ἀπὸ τῆν ἰδέσθαι
 καὶ εἰ δὲ μοι λέγεσθαι, ὅτι ἰδέσθαι θεολογίαν,
 σκόπῃσιν ἐν δυνάμει εἰς ἀλάτμητος πύργου ἂ ἀπα-
 τῆς ὅτι ὁ λόγος εἰς θεολογίαν τελεσθῆναι, ἵνα μὴ
 εἰς ἀλάτμητος τῆν τῆς ἐπιβλέψαις ἀλάτμητων, ἀτελεῖ
 καὶ ἀλάτμητος τὸν ἀπὸ τοῦ πύργου, ὅτι ἐπιβλέψαις αὐτῶν
 μὴ ἐπιβλέψαις εἰς τὸν πύργον οἱ ἐπιβλέψαις ἐπιβλέψαις
 οἱς, ἀπὸ τῆν ἰδέσθαι τῶ ἀπὸ τοῦ ἐπιβλέψαις, καὶ
 ἀπὸ τῆν ἰδέσθαι. τῶν δὲ τῶν, ὡς ἀπὸ τῆν ἰδέσθαι
 ἀμπέλιον ἐξῆς τοῦ γαυροῦ, τῶ ἀπὸ τῆν ἰδέσθαι
 ὁ δὲ τῶ, καὶ ἀπὸ τῆν ἰδέσθαι εἰς τὴν ἐαυτῶ ἀπὸ τῆν ἰδέσθαι,
 δὲ ἀφορμῶς τοῖς γαυροῖς ὅτι ὡν αὐτῶς ἐφύθησιν,
 καὶ ἀπὸ τῆν ἰδέσθαι, ὅτι ἀρξῆ, ἔτι οἰκοδομητοῦ τῶ φερίν
 τῶς καρπῶς ἐν τῶς καρπῶς αὐτῶν. ἡ γὰρ ἰδρὸν αὐτῶ
 καὶ ἔκαστον οἱ καρπῶς τῶν καρπῶν, οἴμου δ' ἐν τῶ
 ἐλα τῶν λαῶ. τὸ δὲ ἐργάσθαι τῶς καρπῶς τῶν καρ-
 πῶν ἀκαθάρτων μὴ ἀκαθάρτων, ἔστιν μείζο-
 νος ἔστιν ἢ καὶ ἡμῶς, ὅτι καρπῶς πολλῶν καθαρί-
 σθαις καὶ ἀκαθάρτων τῶν ἡμῶς. ὅμοιος δὲ ἔξ δὲ
 τῶν ἐπιβλέψαις ὡς τῶ τῶν, εἰς ἀλάτμητος
 ἀπὸ τῶν καρπῶν. ὅτι νομίζω * ἐν ἑκάστῃ ψυχῇ
 ὁ λόγος, ἀμπέλιον περὶ τῶν μέρων ὡς τῶ οἴκο-
 διασθῆναι. ἢ ἀμπέλιον, αἱ ἀφορμῆς πᾶν τῶν ἀλά-
 τμητων εἰς σωτηρίαν ἀκαθάρτων. ὡς τῶν αὐτῶ
 ὅτι τῶ ἀμπέλιον ἔστι τῶς καρπῶς ὅτι ἐκ τῶν φύλ-
 λα, καὶ ἄλλος ὅτι τῶς εἰς τῶν τῶν καρπῶν δει-
 κνυσθῆναι ἐπιβλέψαις, καὶ ἄλλος ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν
 folia; aliud quo exigua quaedam fructuum

Isaia sepem de qua scriptum est: *Auferam se-
 pem ejus, & erit in direptionem, effossam-
 que in ea torcular, & edificatamque turrim.*
 Vide autem an sermonem divinæ Scripturæ
 præceptis accommodum, qui ad natu-
 ram humanam hominumque mores per-
 tinet, vineam esse statuere possimus; quæ
 autem sermoni huic consonat vitam, vir-
 tutis laudabilissimorumque fructus mo-
 rum dantem, vineæ fructum esse; ipsa
 autem Scripturæ verba & literas, sepem
 esse quæ vineæ exterius adfita est, ut vine-
 a, vineæque præcipue occultus fructus
 extraneorum oculis minime pateant; ani-
 mæ autem profunditatem, quæ fructus il-
 los recipit, & ea omnia aspernatur quæ
 extant in superficie, torcular esse in vinea
 fossam; in vinea autem edificatam tur-
 rim, proceritate, elevatione, & altitudi-
 ne vineam, sepem, & torcular superan-
 tem, sermonem esse opinor qui de Deo
 agit, qui quæ divini sensus in ipso recondi-
 ti templum est: ac de ejusmodi turri id
 à Servatore dictum existimo: *Quis ex vo-
 bis volens turrim edificare, non prius com-
 putat an fundamentum ponere possit, & opus
 absolute, ne illudere ei incipiant qui vide-
 rint, quod cœptum non perfecerit?* hac
 enim parabola illud significari puto; si de
 Deo disserere, & ad Theologiæ studia ani-
 mum appellere fatagis, videndum tibi esse
 an postquam initium feceris, quæcunque
 ad Theologiam requirit Verbum, exple-
 re & perficere poteris, ne postquam pie-
 tatis dogmata tractare coæperis, imper-
 fectam relinquis turrim, quæ Dei causa
 erecta est, eique coronam non superstruas;
 nam nisi coronam superstruxeris, caderet
 aliquis ex ijs cogitationibus quas de Deo
 finxerat, & interibit. Hanc autem, ita ut
 à nobis exposita est, vineam] colonis, po-
 pulo videlicet qui ante nos fuit, tradidit
 Deus, & in speculam suam deinde abijt,
 postquam ex his quæ ipse plantavit, & cir-
 cumposuit, & fodit, & edificavit, facul-
 tates colonis ac copias dedit, unde fru-
 ctus suis temporibus afferre possent. Sin-
 gulis ergo, sed & univervo, opinor, po-
 pulo fructuum tempora adventarunt;
 accurate autem exponere quid sit, fru-
 ctuum tempora adventare, majorem
 facultatem, & cor nostro mundius ac per-
 spicacius requirit: nihilominus tamen lo-
 ci hujus explicationem pro viribus, à sin-
 gulis hominibus initio factò, aggredie-
 mur. Verbum itaque in vnaquaque ani-
 ma fatum, vitem esse à patrefamilias plan-
 taram, vel rerum omnium copiam, quæ
 ad salutem conferunt, vineam esse intel-
 ligendum est. Quemadmodum ergo viri-
 bus tempus est aliquod quo mittunt
 rudimenta ostendere incipiunt; aliud item

C. R. ἐστὶν
 τὸ φραγμένον

Luc. 14. 28.
 29.

pondere : rursus autem dicere veritos il-
lum fuisse colonos , omnem superat veri-
similitudinem : *Agricole enim videntes fi-
lium ejus dixerunt intra se , Hic est heres , &
cetera . Respondet (rgo ad id aliquis ,
necessarium fuisse ut id contingeret : Vere-
buntur filium meum ; quamvis tunc non
contigerit : at alius inquiet non dixisse
Patrem cum Filium mitteret , fructum à
colonis Filius meus recipiet , sed , verebun-
tur ; reveritos quippe re ipsa esse , cum fi-
lium hunc esse cognoverunt , & intra se
dixerunt : Hic est heres ; at quamvis reveri-
riti sint , & initio fuerint perculli , ita ta-
men se non gessisse quasi cum revere-
rentur . Simul vero quæsierit quispiam ,
quinam hi sint coloni qui dixerunt : Hic
est heres , venite occidamus eum ; nec enim
cum tanquam filium Patrisfamilias Iu-
daeos occidisse videri . Ac super his qui-
dem dicere queat aliquis , cum simul collo-
quentes , quisnam ille esset , disquire-
rent , eum esse Christum nonnullos pro-
nuntiasse ; his autem respondisse alios :*

Mat. 7. 27. *Christus quum venerit , nemo scit unde sit ;
hunc autem scimus unde sit ; tum demum
quoniam signis , & prodigijs , & virtuti-
bus divinis perculli , ipsum quidem Chri-
stum Dei esse sentiebant , sed minime fa-
tebantur , verum fuisse illud : Verebuntur fili-
um meum ; necnon & vere illud dictum fuis-
se , postquam filium hunc esse cognove-
runt : Hic est heres , venite , occidamus eum ;
idcirco dicere Servatorem : Et me scitis , &
unde sim scitis . Quod si quis animum ad
ea adverterit quæ de Herode dicta sunt ,
postquam natum esse Iudaeorum Regem à
Magis rescivit , Sospitatoris interfectores ,
postquam filium hunc esse noverunt , haud
secus insidiari illi potuisse comperiet . Cum
enim à Scribis didicisset Herodes nasci-
turum in Bethlehem Christum ; quique ibi
natus erat , Christum esse assensisset , eos
quidem mittit dicens : Ite & interrogate
diligenter de puero , ut ego veniens adorem
eum , nihilominus tamen postquam recel-
ferunt illi , insidias puero struxit , Chri-
stum hunc non esse minime credens ; nec
id enim minime credens Occidit omnes
pueros qui erant in Bethlehem , & in omnibus
finibus ejus , à bimatu & infra , secundum
tempus quod exquisierat à Magis : sed &
Christum à Prophetis prædictum hunc esse
credidit , eumque interficere voluit , &
quantum in se fuit , interfecit . Pari igitur
ratione qui Sospitatori insidiati sunt ,
dicere potuerunt , non ita tamen ut ad
alios usque sermo iporum perveniret , Di-
xerunt enim intra se , Hic est heres , nec se-
cius tamen ipsum interfecisse . Occiso*

Mat. 7. 27.

Mat. 7. 28.

Mat. 2. 3.

Mat. 2. 16.

πάλιν τε αὐτῶν ἐπιβραβεύει ἄλλοι οἱ γεωργοί ,
καὶ τῶν ἐναργιστῶν ἔστιν . οἱ γὰρ γεωργοὶ ἰδόντες τὸ
ἔργον αὐτῶν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς , ὁ υἱὸς ἐστὶν ὁ κληρονομός ,
καὶ ἴα ἐξῆς . ὁ δὲ οὐκ ἔγνωσε ἐν ἑαυτοῖς ὅτι υἱὸς ἐστὶν
συμβῆναι τῷ ἐπιβραβεύοντι τὸ ἔργον αὐτῶν , εἰ μὴ ὅτι
συμβῆναι ἔβλεπεν . ὁ δὲ υἱὸς ἐρεῖ ὅτι οὗτος εἶπεν ὁ πατὴρ
πέμπων τὸ ἔργον , καὶ ἴα ἐξῆς ὁ υἱὸς μου τὸ καρπὸν δόξου
τῶν γεωργῶν , ἀλλ' ὅτι ἐπιβραβεύοντι . ἐπιβραβεύοντι μὲν
γὰρ ὅτι ἐγνωκέναι ὅτι υἱὸς ἐστὶν , καὶ ἐπιβραβεύοντι
αὐτοῖς ἐν ἑαυτοῖς ὅτι υἱὸς ἐστὶν ὁ κληρονομός . ὁ
πρώτος δὲ ἐπιβραβεύει καὶ τὸν δευτέρου ἐπιβραβεύει .
ἴδοντες γὰρ τὸ ἔργον ἐπεπορεύθησαν πεποιθησάντες ἄλλοι
τῷ ἐπιβραβεύοντι ὡς , τίνας εἶσι οἱ γεωργοὶ οἱ εἰπόν-
τες . ὁ υἱὸς ἐστὶν ὁ κληρονομός , δόξου τε , ἀποκτείνω
αὐτὸν . ὁ γὰρ φαίνομαι ἰσχυροὶ ἀποκτείνω
ναυτες αὐτὸν ὡς ἴδοντες τὴν οὐκ ἀδικουμένην . καὶ αὐτοῖς
τῶν δὲ φησὶ τὸ ὅτι ἴδοντες διηγήθησαν περὶ ἀλλή-
λους ὅτι εἶναι , τίνες εἶπεν ὅτι υἱὸς ἐστὶν ὁ κληρονομός .
αὐτοῖς δὲ ἀπεκρίναντο ἄλλοι . ὁ κληρονομός ὅτι μὴ
ἴσχυει , ἴδοντες γὰρ ὅτι υἱὸς ἐστὶν . τῶν δὲ οὐκ ἴδοντες
πρόσθεν ἔστιν . εἰτ' ἐπεὶ δόξου τῶν σημείων , καὶ τὸ περὶ
ἐργῶν , καὶ δόξου διωκόμενοι πληθύνοντες , ἐφ' ὧν
μὲν αὐτὸν εἶπεν τὸν κληρονομόν τῶν θεῶν , ἔχοντες ὁμο-
λογῶν δὲ , καὶ ἴδοντες ἴδοντες τὸ ἔργον ἐπιβραβεύοντι τὸν υἱόν
μου . ἀλλ' ὅτι καὶ τὸ ἀγνωκέναι αὐτῶν ὅτι υἱὸς ἐστὶν
εἶναι ὁ υἱὸς , καὶ ἴδοντες . ὁ υἱὸς ἐστὶν ὁ κληρονομός ,
δόξου τε , ἀποκτείνω αὐτὸν . εἰτ' ὅτι φησὶ ὁ
σωτήρ . καὶ οὐκ οἶδατε , καὶ οἶδατε πόθεν εἶμι . ἐπι-
βραβεύει δὲ υἱὸς τοῦ ἀγνωκέναι αὐτοῖς ὅτι υἱὸς ἐστὶν
δοῦ , ἴδοντες ἴδοντες τὸν υἱόν μου * τὸ ἔργον τῶν
βραβεύων τῶν ἰσχυρῶν , ὁ υἱὸς ἐπὶ διωκόμενοι οἱ
ἀποκτείνωτες τὸν σωτήρα , ἐγνωκέναι ὅτι υἱὸς ἐστὶν ,
ἴδοντες ἴδοντες ἐπιβραβεύοντες αὐτὸν . ὁ γὰρ ἴδοντες
μαρτῶν δὲ τῶν γεωργῶν ὅτι ἐν ἐπιβραβεύοντι
ἴδοντες τὸν κληρονομόν , καὶ συζητῶντες ὅτι κλη-
ρονομός εἶναι ὁ κληρονομός , ἀποκτείνω μὲν αὐτοῖς λέ-
γων . παρεδίδοτες ἀκριβῶς ἐξέτασαν αὐτῶν τῶν
παίδων , ἵνα κἀγὼ ἴδωντες προσκομιθῶ αὐτῶν .
ἴδοντες δὲ ἴδοντες ἐπιβραβεύοντες αὐτῶν ἐπιβραβεύοντες
παίδων , οὐκ ἀπίστευον ὅτι ὁ κληρονομός ἴδοντες
πρώτη ἀπίστευον , πρῶτα τὰ παίδων ἀπέειλε τὰ ἐν
βηθλέεμ , καὶ ἐν τοῖς οἰκείοις αὐτοῖς , δὲ διείσθε καὶ
καταπέτωρα , καὶ τὸν κληρονομόν ἐκρίνατε τὸν υἱόν μου
γὰρ . ἀλλ' ὁ υἱὸς ἐπίβραβεύοντες αὐτὸν εἶπεν τὸν κληρονομόν
καταπέτωρα υἱόν , καὶ ἐβλάσφημον αὐτὸν ἀποκτείνω , καὶ
τὸ , ὅτι γὰρ ἐφ' ἑαυτῶν , ἀποκτείνω αὐτὸν . ὁ υἱὸς
οὐκ ἴδοντες ὅτι ἐπιβραβεύοντες τῶν σωτήρα ἐπι-
βραβεύοντες μὲν , ἔχοντες ὅτι εἰς ἄλλους φησὶ τὸν κληρο-
νομόν * αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς γὰρ ἴδοντες , ὁ υἱὸς ἐστὶν ὁ κληρονομός , * καὶ ἴδοντες
ἴδοντες ἴδοντες αὐτὸν ἀγνωκέναι * ἴδοντες γὰρ ἀποκτείνωτες τὸν κληρονομόν , καὶ μὴ ἴδοντες αὐτὸν τὸν υἱόν μου .

ση· ει γδ εγνωσθη, οτι αδ τον κλειον τ δδξες Α
 εσαμρωθ, αλοι κλειοι εισοδαμ ηβ παρματων,
 επι απτο φλασει αυθς η κακια αυτη, η οτι
 εγνωσθη μητρεα δυ, η ως μη εγνωσθη αυθ
 εζειδωρον εξω τδ αμπυλων τον ην αυτη, η
 απεκτινωρ αυτην· τι δι, δεδωρον αυτον εξω τδ
 αμπυλων, τωιων ειναι μοι φαινεσθαι, το, οτι
 εφ' εσωτις, αλλοτερον αυτον εβ εκλευα η τδ
 αμπυλων η τδ γαργων, η κακα χατη φιλζοντ
 αυτη τον σεδρ θανατον ηφρον· η επι τωις ο
 σωτηρ πωδωθεσθαι ηβ και αυτων γαργων, ποιη- Β
 ραν, λιζων αυθς· οτδμ δυ ελθθ ο κλειος τδ αμ-
 πυλων, η ποιησει τωις γαργωνς εκεινοις· οι δε
 λεγουσι αυτη, οτι εδ σωμωθ αυτην κρησοι εμοι
 η κατδδικαστο μωοι, ως κακα και κας δπιλα-
 ρωοι, ε μη κηη μωιωτες εχεν τδ λογα τδ δυ, η
 κακα και κας δπιλαροι αυθς, η τον αμ-
 πυωνα εκδωθεσθαι αλλωις γαργωνς, οτι ης δπι-
 δωσουσι αυτη τωις κρησοι εν τωις κρησοι αυτη.
 και οινει σερφτηδωσιν ομοιωις τδ κωαφα τω
 ερχεσθι τδ κωαφ εκεινη, η εφ' εαυτ μωι ει- C
 ρηκτι η εμωις, αλλ' επι ερχεσθι εν· σερ-
 φτηδωσι δε αυθ ηβ εδων, η τι δωσουσι τω οικω·
 δεσσητη τωις κρησοι εν τωις κρησοι αυτη· ειτα ο
 σωτηρ ηβι τωις δπι τδ γαργων αυθς δυσω-
 σθη, τομωις εβ ηβ οι κρησοι τδ γαργων, οτι λι-
 ζον αυτον οντα η δπιδωκεμωδωτα απ' αυτην ο
 πατηρ ηβι τδ οηκσ οηκωμωις κωαφω, στωι-
 ζοντα δυο γωνιασ πημασ και κρησ δειδωκεμωις,
 η δυο γωνιασ οηκωμωις τωιων γαργων τδ· η
 δε ποτε αυγνωτε εν τδ γαργωνς, λιζον εν απδω-
 κωμωις οι οηκωμωις, οτδ ε ηβι ηβ εις κω-
 φωμωις γωνιασ· οτδ κωαφ ε ηβι αυτη, και
 εβι γαμωσθ εν οφθαλμοις ημωι· και οη δει η
 λιζις εν τωις κρησοις εσθα και δεκα τωις γα-
 μωι, ος εβι αυθ τδ πολυερωατε γαμωι
 πημαμωις, και εβι αυθ τδ ρητην· λιζον ον
 απδωκεμωσθ οι οηκωμωις, οτδ ε ηβι ηβ εις
 κωφωμωις γωνιασ· οτδ κωαφ ε ηβι αυτη, και
 εβι γαμωσθ εν οφθαλμοις ημωι· αυτη η ημωις
 ην εισοισιν ο κλειος, αγαλλιασαμωις, και εβι φρα-
 θωμωι εν αυτη, η εβι π αλλο ηβι αυθ γρησοι παρ-
 φηθωμωιων δυω εβι δυω πηται τδ βιγνομωις
 εβι εβι ζοντα τδ γαργωνμωις, η τωις εν αυθς απ
 τωις εβι ηβι μωι αυθ λιζου ο παρφητες αυθ
 εβι αυθ λεγαμωι, ως εισοι ης αβι ηβις αβις,
 δλιζον αβι εβι ο δπιδωκεμωσθμωις· αυθ ηβι
 εν τωις γαργων κωαφω, και ερχεσθι εν, και
 παρβουτρωι, και γαμωσθιων εν τωις, οτδ εβι
 ηβις εβι ηβις ως κωαφω εκρησοιασ εις κωφωμωις γωνιασ, ενων και οητι τδ αυθ στωιζων τωις δυο

enim Christo neque resurrectionem ipsius
 cognoscentes, si enim cognovissent, nun-
 quam Dominum gloria crucifixissent, domi-
 nos rerum futuros se existimaverunt, post-
 quam ipsos malitia sua excacavit, & my-
 steria Dei minime cognoverunt, & quasi
 ea non cognoscentes, ipsius filium ejece-
 runt extra vineam, & eum occiderunt. Illud
 porro, eum ejecerunt extra vineam, id sibi
 velle mihi videtur, alienum hunc & a
 vinea, & ab agricolis, quantum in se fuit,
 ipsos judicasse, quando eum calculo suo
 capitis damnabant. Hos deinde, qui ne-
 farii coloni & ipsi sunt, interrogat Sospi-
 tator dicens: Quum ergo venerit Dominus
 vinea, quid faciet agricolis illis? Illi autem
 ex ore suo judicandi & condemnandi, vt
 mali male perituri, & eloquia Dei non
 amplius habituri, Aiunt illi: Malos male
 perdet ipsos, & vineam suam locabit alijs
 agricolis, qui reddent ei fructum temporibus
 suis: & quemadmodum Caiphaz anni il-
 lius Pontifex maximus, non ex se verum
 protulit, sed quia Pontifex maximus erat,
 ita illi quasi vaticinantur. Vaticinantur
 autem de Gentibus, futurum vt Patrifa-
 milias fructus reddant temporibus suis.
 Eos postea, sese populi edificatores esse
 putantes, ex Scriptura coarguit Sospi-
 tator, se qui lapis est, ab ijsque fuit reje-
 ctus, a Patre totius edificij caput positum
 iri probans, vt pote duos Veteris & Novi
 Testamenti angulos, binasque populo-
 rum edificaciones habentem. Tale sed
 enim illud est: Nunquam legistis in Scri-
 pturis, lapidem quem reprobaverunt adifi-
 cantes, hic factus est in caput anguli: A Do-
 mino factum est istud, & est mirabile in
 oculis nostris? Hic autem locus in cent-
 simo decimo septimo Psalmo, qui prolixif-
 simum Psalmum præcedit, continetur, &
 his verbis conceptus est: Lapidem quem
 reprobaverunt edificantes, hic factus est in
 caput anguli: a Domino factum est istud, &
 est mirabile in oculis nostris. Hæc est dies
 quam fecit Dominus, exultemus & lætemur
 in ea; & si quid aliud ex ijs quæ de Chri-
 sto prænuntiata sunt, convincere eum
 potest qui Scripturas recte mente perseru-
 tatur: atque illud quidem inter ea recen-
 feri debet. Nam si de lapide sensu caren-
 te hæc à Propheta minime dicta sunt,
 quemadmodum stilius fortasse aliquis
 asseret, perspicuum vtique erit reproba-
 tum à populi hujusce Sapientibus, & sa-
 cerdotum Principibus, & Senioribus,
 ac Scribis Iesum, tanquam Ecclesiæ ca-
 put in caput anguli revera factum esse,
 Testamenta duo adunantem, & in vnum

etiamsi Iesum laudibus ac votis prosequatur turbæ, aliquid veri de eo quidem sentiunt, ipsius tamen magnitudinē non assequuntur; Propheta quippe etiam erat Iesus, quemadmodum ei liquet qui hæc perpenderit: *Prophetam de fratribus vestris, sicut me, suscitabit vobis Dominus Deus vester: ipsum audite in omnibus que loquetur* Propheta ille; qui autem Prophetam hunc non audierit, exterminabitur. Quamquam non in eo sita erat ipsius excellentia, quod esset Propheta; sed quod Filius esset Dei, *Primogenitus omnis creature, & imago Dei in visibilibus, in quo condita sunt uniuersa in celo & in terra, sive visibilia, sive invisibilia, & cætera: & in eo præcipue continebatur ipsius excellentia, quod Sapientia esset* dicens: *Deus possedit me initium viarum suarum in opera sua, antequam quidquam faceret, & ante seculum fundavit me in principio antequam terram faceret, & reliqua.* Hanc porro multitudinem ita de eo sentientem, & pro eo decertare paratam aduersus ipsius hostes, timent sacerdotum Principes, & Pharisei, & quamvis infideliæ struant volentes ipsi manus injicere, comprehendere tamen nequaquam possunt. Hic sane scriptum est: *Quoniam sicut Prophetam enim habebant; illud vero amplius addere queas, quamvis iuxta Scripturæ contextum tanquam Prophetam eum turbæ non habeant, quoquo eum laudantem habeant, longe infra ipsius dignitatem de eo sentire, ne tantillam quidem cognitionis eorum partem assequentes qui cum ex parte cognoscunt, neque de eo quicquam aperte intelligentes. Hoc autem de ijs dico, qui vera de eo sentiunt; non autem hi pro eo stare existimandi sunt, qui Deo gloriam ac honorem exhibere se credentes, falsa de ipso sibi fingunt; cuiusmodi sunt qui Patris ac Filij hypostasim esse statuunt, sola cogitatione & nominibus solis vnam eandemque rem dividentes, neque sane pro illo stant hæretici qui magna de ipso sentire credentes iniquitatem in sublime loquuntur, & Conditori obtruncant cum eo quippe non sūt, & idcirco aduersus eū sūt: Qui enim, inquit, non est mecum, contra me est. Similiter autē quamuis in nomine Iesu congregent, qui vera de Filio non sentiunt, spargunt potius quam congregant; ait quippe Servator: *Et qui non congregat mecum spargit.* Animadvertite autem dictum non fuisse simpliciter: *Qui non congregat, spargit;* sed cum cauto hoc & exquisito additamento, *meum;* oportet enim vt qui congregat, congreget cum eo. Qui autem cum eo congregat, hunc dignoscet, si ad id attenderit: *Congregatis vobis & meo spiritu, cum**

Deuter. 18
15, 19.

Coloss. 1. 15,
16.

Præf. B. 12;
13.

Matth. 23.
30.

Matth. 23.
30.

1. Cor. 5. 5.

ἀλλοθὲς, ἢ μὴν δὲ μέγας συνείπον αὐτοῦ. ἢν κὶ γὰρ ἰησοῦς ἐστὶν προφήτης, ὡς δὲ λέγει τὸ ποιοῦναι τὸν προφήτην ἐκ τῆς ἀδελφότητος ὑμῶν ἀνάστη ὑμῶν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ὡς ἐμέ, αὐτὸν ἀκούσατε καὶ παρὰ τὰ ὅσα ἀπὸ ἀλλοθὲς προφήτης ἐλάλησεν. εἰς δὲ ἀπὸ μὴ ἀκούσθη ἔσται προφήτης ἐκείνους, ἔξωθεν ὄψου. ἴδοιτε καὶ πλὴν βίχῃ ἢ ὑποφωχῆ αὐτοῦ ἐπὶ τὸν προφήτην αὐτὸν εἶπεν, ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τούτοις πάντες κτίσεις, καὶ εἰκόνα τῶν θεῶν τῶν ἀδελφῶν, ἐν ᾧ ὁ κύριος ὁ θεὸς παρὰ τὰ ἑσθῶν καὶ ἔπι τὴν γῆν, εἶπε ὁ κύριος, καὶ τὰ ἀδελφῶν, καὶ τὰ εἰκόνα, καὶ μάλλον ἢν αὐτοῦ ἢ ὑποφωχῆ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ τῶν ἀδελφῶν. ὁ θεὸς ἐκτίσασαί με ἄρχὴν ὁδοῦ αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ, καὶ ἔπι ποιῶν, καὶ καὶ τὸ αἰῶνος ἐπιμύθωσά με ἐν ἀρχῇ καὶ τῆ γῆν ποιῶν, καὶ τὰ εἰκόνα. καὶ τὰ περὶ τῶν ἑλπίδων ἡμῶν φρονούσας ἀπὸ αὐτοῦ, καὶ ἐπιμύθωσας ὑποφωχῆ μὲν αὐτοῦ καὶ τὸς πολέμιους φωνάσασαί με ἄρχων, καὶ οἱ φαρισαῖοι, καὶ οἱ δυνάμεις, ἢν ἐπιβυβλώσασαί με ὄντες καὶ τῶν πατέρων, καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ. ἐν ταῖς ἡμέραις τούτοις γὰρ ἰησοῦς, καὶ τὸν προφήτην αὐτοῦ εἶπον. καὶ τὸν δὲ ἀπὸ ποιῶν, ὅτι οἱ ἑλπίδων καὶ μὴ τῆ λέξει * εἰς προφήτην αὐτοῦ ἔρχασιν, εἰς ὅτι παρὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, πολλὰ ἔλαθον ἔργα αὐτοῦ ἢ ἔστιν, ὁ φησὶν οὕτως, ἴδοιτε ἔπι τὸν κύριον ἡμῶν ἢν ἔλαθον αὐτοῦ τὸν γενναῖον, καὶ ἄνδρα πάντων περὶ αὐτοῦ. ἴδοιτε δὲ λέγει τὸν ἀληθῆ καὶ αὐτὸ φρονούσων, ἢ νομιστῶν γὰρ ἔστι ὑπὲρ αὐτοῦ τῶν ἀδελφῶν φρονούσας ἀπὸ αὐτοῦ, φωνάσασαί με ἄρχων. ὁποῖοι εἰσιν οἱ συγχρότοι πατρὸς καὶ ἡμῶν ἡμῶν, καὶ τῆ ὑποστάσει ἴνα δίδόντες ἔστι τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν, τῆ ἐπινοία μόνῃ καὶ τῶν ὀνόμασι διαφέροντες ὅτι ἐν ἑαυτοῦ ἴδιον. καὶ οἱ ἀπὸ τῆς ἀμείνων φωνάσασαί με μὲν ἀπὸ αὐτοῦ φρονούν, ἀδικίαν εἰς τὸ ὑψὸς λαλῶντες, καὶ κακίαν λέγοντες τὸν δημιουργόν, οὕτως εἶπεν ὑπὲρ αὐτοῦ. ἢ γὰρ εἶπε μετ' αὐτοῦ, καὶ ἔπι ἔπι εἶπε κατ' αὐτοῦ. ὁ γὰρ μὴ ὦν, φησὶ, μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἔστιν. ἔπειτα ἢ καὶ συνάγων οἱ μὴ τὰ ἀληθῆ ἀπὸ τῶν ἡμῶν φρονούντες, ἐν ταῖς ὀνόμασι ἰησοῦ, σαρπίσκου μάλλον ἢ συνάγουσι. φησὶ γὰρ ὁ κύριος, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σαρπίσκει καὶ φρονῶν ὅτι μὴ εἶρησεν ἀπλῶς. ὁ μὴ συνάγων σαρπίσκει. ἀλλὰ μὲν ἀπὸ τῶν φωνάσασαί με, μετ' ἐμοῦ. εἰ γὰρ τὸν συνάγων, μετ' αὐτοῦ συνάγων. νοήσεις ὅτι τὸν μετ' αὐτοῦ συνάγων, ἐπινοήσας τὰς συνάγουσας ὑμῶν, καὶ ἔπι ἐμοῦ πηδύμας, σὺ τῆ διωξάσαι τὸν κύριον ἰησοῦ, καὶ τὸν δίδόναι τὸν τοῦτον τὰς ἀδικίας εἰς ἕλεος τῶν φωνάσασαί με ἄρχων.

* R. 61

πρὸς τοὺς ἀκούσαντας. ἄλλ' ἐπιπέτετε τὸν θυμὸν ὡς ἡμεῖς ἔμελλομεν ἀπελθεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου τούτου... ἡμεῖς οὖν ἀπελθόμεν ἀπὸ τοῦ κόσμου τούτου...

A quidem iudicio, expofitum est: quidam, a quo jam ante conſcriptus est liber Legum ſanctarum allegoriat complectens, quum vobis quibus humana conditionis participes declaratur Deus, explicaret, atque eas item quibus ipsius adſtruitur diuinitas, homini ſimilem dici Deum humana natura curam gerentem ostendere volens, vno hoc loco vsus est: Portauit te Dominus Deus tuus; ut solet homo gestare parvulum filium suum: ut autem homini Deum ſimilem non esse patefaceret vnum hunc protulit: Non est Deus quasi homo, ut ſuſpendatur. Nobis autem maxima exemplorum copia ex Evangelij ſuppedit, in quibus iuxta parabolas quasdam homini aſſimilatus est. Ad earum ergo parabolarum deſenſionem, quæ verbo tenus Deum Chriſti Patrem humana conditionis affectibus obnoxium eſſe ſtatuant, ijs vtentur quæ Deum hominem appellant, & hereticos qui quod conſimiles Veteris Teſtamenti locos non animadverterint, in Dei Legis ac Prophetarum, & mundi conditoris offenſionem incurrunt, ita compellimus; ſi juxta Evangelij parabolas homini comparatur Deus; quare conſequenter hiſ parabolis, parabolam quoque eſſe iram, & furorem, & poenitentiam, & averſionem vultus, & ſeſſionem, & ſtationem, & ambulationem Dei non vultis? ipsius enim ſomnum, cuius apud Propetas mentio fit, vel non obſervarunt; vel parabolam eſſe fatebuntur. His præterea dicemus; ſi quemadmodum Deus per modum parabola homo appellatur, Scripturas quoque humanorum affectuum participem Deum exhibentes; tanquam parabolas accipere non vultis; quomodo rerum omnium Deus, qui nihil humani veſtra ſententiâ in ſe habere dicitur, juxta Evangelium homo appellatur, aperte. Nec eo contenti, Novi quoque Teſtamenti Scripturas minime perſerutatos illos fuiſſe probabimus, in quibus; juxta hanc parabolam, Homo rex, qui nuptias filio ſuo faciebat, adverſus eos iratus eſt qui ab ipſo accerſiti ad nuptias venire noluerunt, & qui nuptiali prandio intereſſe neglexerunt, abierunt autem alij in villam ſuam, alij vero ad negotiationem ſuam; & ijs item ſuccenſit qui ſervos ſuos comprehenderunt, & contumelias affererunt, ac occiderunt. Dicant enim nobis utrum iratus ille, ut pote qui nuptias filio ſuo faciat, Chriſti Pater ſit; an præter cum qui, quatenus edifierit Parabola; iratus eſt, alius ſit ipſius Pater; utrobique ſane occurrunt anguſtiæ, ſive iratum illum nu-

ptias filio facientem, Patrem esse Christi
 nolint propter iram; siue propter nuptias
 & filium, Patrem ipsum esse Christi, &
 irasce cogantur fateri. Quod si ita huic
 explicationem aliquam interre conentur;
 dicemus illis, Heus vos, quamam haec
 partitio est, cum qui in Evangelio nuptias
 filio suo facit propter iram minime refu-
 gere, nec alium quarere; in Lege autem
 & Prophetis propter idem irae nomen, vel
 alia huic contumelia, alium à Legi, Pro-
 phetarumque Deo, Deum fingere conari?
 Quamdiu ergo homines sumus, neque
 bonitatis ipsius diuitias, neque ingentem
 abscondita ipsius bonitatis copiam inspi-
 cere expedire, ne detrimentum aliquid ca-
 piamus; homini regi regnum coelorum
 necessario comparatum est, vt homines
 tanquam homo alloquatur, & loquendo
 per Prophetas, hominesque gubernan-
 do, regat ac prospiciat hominibus, qui
 Dei, quamdiu Deus perfecto manet, gu-
 bernationis nequaquam capaces sunt.
 Tunc autem haec regnum inter coelorum
 atque hominem similitudo desinet, quan-
 do desita emulatione, ac contentione, re-
 liquisque affectibus ac peccatis, neque
 amplius secundum hominem ambulantes,
 digni euaserimus qui à Deo audiamus:
 Ego dixi *Dixi estis & filij Excelsi omnes*,
 vel ipsius Christi; nec ea amplius
 agentes propter quae dici possit: *Vos au-*
tem sicut homines morimini. Ego vero non
 hanc solum regni coelorum cum homine
 rege comparationem desitiram existimo,
 sed & alia sexcenta quibus homini peccatis
 dedito opus est; quale illud est quod
 in Osee scriptum extat: *Ego vero sum quasi*
panthera Ephraim, & quasi Leo domui Iuda;
 & alibi, *Occurram eis*, inquit, *quasi vrsa*
pabulo indigens. Aliquando ergo panthe-
 ra, & leoni, & vrsa pabulo egenti simili
 esse desinet, quum scilicet propterea
 quod qui talia egerant eo panthera, vel
 leonis, vel vrsa simili non amplius indigeant,
 nullum amplius habens qui se ta-
 lem desideret, talem se qualis est conspi-
 cium dabit. Ego vero sic illud interpretor:
Dominus noster ignis consumens est;
 quoniam quantum rerum est quae consumi
 merita sunt, tantum Deus noster ignis est
 cas consumens: postquam autem ab igne
 consumente fuerint consumita, quae natura
 comparata sunt vt ab illo consumantur;
 tunc sane Deus noster ignis consumens
 amplius non erit, sed lumen duntaxat,
 vt docet Iohannes dicens: *Deus lux*
est. His porro excussis, vide an locum
 hunc ex Catholica Iohannis Epistola,
 qui sic habet: *Charysimi, nunc filij Dei sumus,*
 & *pondum arguunt quod erimus: sci-*

ηρις υ δει ο οργην. ειτ εκ τ αυγαλειουσαι, δεχ ποις γαμους κ τιν υον, σφιδε γαταυ οη αδω ειη ο πατηρ ηριου, & οη οριζτηι. ερω δ διηγοιν τω οριζταυ πιερατοι φειρον, ρησσω αροσ αδωου οη, ο ετοι, ης η διοκληρωσις, μη φβηλν μω τον εν τω διαβελια ποιεντα γαμουσ τω υω αυτω δεχ τον οργην, & αλλον ζτην. εν δε τω νόμω & τωις προφηταις δεχ ο αδω της οργης νόμου, κ τα σφραπλήσια αυτῃ ζτην αναπλάθειν επειν ποδη τ τω νόμω κ προφητῃ δόν; υεν αυ δωδεσποι εισιδου, κ υ συμφειροι ημιν τ πλωτην της χηροσ τωσ τῃ δει, κ ο πολυ πληθος της χηροσ τωσ αυτῃ κεκρυμμενῃς κα αυτῃ, ηνα μη εραβωμω, διωρειν, αυγαλειωσ υμοιωθη η βασιλεια ηρ βεαναν αδεσποβασιλει, ηνα δεσποιοι λογιση ας αδεσποσ, κ δεσποιοισ οικονομια μη χωρῃσ οικονομην τωσ κα το δει πῶτα μωμωσ δει, & εν τω λεγων οησ προφητη, κ εν ο οικονομειν αδεσποιοσ. & τοτ παροσ) υμοιωσ. κρὴ η βασιλεια ηρ βεαναν αδεσποιο, υτρω παυσαμωσ ζηλω, κ ελδοσ, κ τ λωτην πατων, κη αμρτημωτων, & τῃ κη δωδεσποιο αδεσποτην, αζοιο ηρωμω ακεστω δωτ τῃ δει. εγω ειπα δεισ ειρε, κ υη υ φισου πῶτες, η τῃ ηριουσ αυτῃ, κ κειν ποσηποντες τοιαυτα εφ οισ λεγοιτ δω. υμοιοσ δε ας αδεσποιο σπιθιοκατε. εγω δε ομω οη υ μων ο αδεσποιο βασιλει ομοιωσται την βασιλειασ ηρ βεαναν παυσται, κη δε & αλλα μωτα ωη ηη ζει αυτωμωλοσ αδεσποιοσ, οη γοραπ) εν τω ωσπῃ. εγω δε εμοι ας ποδη τω εφωρη, κ ας λεων εν οικω ιεδα. κ η εν αλλη ρητω, απομρτηστωμ, φειν, αυτιοσ ας αρβωσ δεσπομωμω. παυσται αυ ποτῃ ηρ ωσ ποδηρ, & ας λεων, & ας αρβωσ δεσπομωμω, οη δεχ ο τωσ τωδε πεποικιλιασ κεινη ηη ζην τῃ ωσ παηρεσ, κ τῃ ας λεωντῃ, & ε ας αρε κη, αυτοσ κηλη εχων τῃσ ποστῃ εαυτῃ ηη ζηντῃ, εμ φαιλοσι εαυτην κηρωσ εστιν. εγω δε υτωσ ακωου κη τῃ. ο δεισ ημω πῶρ κητωμωμωσεν, επει εφ οεν μω εστ τα τω κητωμωμωσεν α δεισ τωστων ο δεισ ημω πῶρ εστ κη. Vide Not

τηραλισην εκεινα. επαν δε δρομαρη καπο τη καταρησκηλοσ πυροσ τῃ πεφωκετα κα κεινησ ααλισησεν, τῃσ κηλη μῶν εσται ο δεισ ημω πῶρ κητωμωμωσεν, μῶνον δε ας ηπιν ιωαννεσ φωσ, λεγων. ο δεισ φωσ εστ. ταυτω δε κηηθητων, κωσχησ εε διωσται & δωτῃ ηε ιωαννε κωσχηκησ επιστολοσ υτωσ εχων, αραπηθη τῃν τῃ κησ δεισ εσται, κη υτω εφωτη.

1. Cor. 3: 3
 1. Pet. 2: 6
 7
 1. Cor. 13: 8
 1. Pet. 2: 4
 1. Pet. 2: 5
 1. Pet. 3: 2

quæ nubit alia est à servis accersentibus, & ab ijs qui ad nuptias accersiti sunt; ita & in mysticis rebus, aliqui ad novæ nuptiæ collocationem assumentur; alij autem in fervorum ordinem, qui invitatos ad nuptias accersitum mittuntur; ac præter illos demum tertij, qui nempe ipsi ad nuptias invitati sunt: verum diversos animarum ordines, vel simul facultatum quibus pollent, Deus noverit, necnō & causas propter quas ad sponsæ collocationem assumentur illi; alij inter eos qui vocationi huicce ministrant; atque alij demum inter ipsos invitatos. In spiritualibus autem nuptijs animadvertet consuetudinem Verbi sponsi, vnde foetus tempestive exortitur, cum anima sponsa quæ Verbo nupsit, ab eoque vitata ac corrupta non est, sed quotiescunque cum sponso confuescit, corruptionis immunitatem concipit, & qualem ex ejusmodi nuptijs nasci progeniem par est, rationales nempe foetus enititur. In ejusmodi item nuptijs ad paratum ex solido in spiritualibus rationalibus cibo prandium mentem adverte; cuius cibi solidiorem partem tropologicè significatam intelligit per tauros; quod autem spirituale in hac eadem contemplatione continetur, per maçtata altilia; aliam autem varietatem, spiritualem nempe contemplationem quæ pro rerum corporearum ratione fit, per hac verba: Et omnia parata: tale siquidem prandium Rex copijs omnibus, vti regem decet, affluens instruit, pro regia sua dignitate & opibus. Prior certe ad nuptias invitatio, ad Israëliticas quasdam generosiores animas mihi videtur pertinere. Qui enim perspicaciori pollent ingenio, eos à vocatoribus per disciplinæ verba ad beatum illud epulum præ reliquis accersitos vult Deus venire: hos autem videre licet vocationi minime obsequentes venire nolle, & alij propterea mittuntur servi eos accersituri qui venire recusant, & promissuri futurum vt si invitati venerint, parati à rege prandij participes fiant, necnon & taurorum qui inter munda mundis omnibus majores sunt, & vario ac multiplici argumento saginatarum super vna quaque quæstione cogitationum; nam quasi saginatum, vel dissectum, quique in tropologia maçtatus dicitur, sermonem proponit, qui super proposita quæstione multiplex profert ac perfectum argumentum: quemadmodum si sublesta quædam & infirma probandis quæstionibus proferti argumenta fingamus, quibus eæ valide confirmari videatur, tenuia sane sunt ac exilia, & vt convenienter hæc appellem macilenta ac strigosa quæ maçtata sunt: at non ejusmodi sunt quæ in regis prandio fue-

A λείπας δούλους, καὶ τὸς κεκημῆνους εἰς τὸς γάμους. ἔτι καὶ ἐπὶ τῆς μουσικῆς παρεργαμάτων, οἱ μὲν πνεῖς εἰσὶν ἀόδημαβάρυμοι εἰς τὸ σύστημα τῆς κήμφης, ἄλλοι δὲ εἰς τὴν ἑξῆς τῆς ἀποστροφῶν δόλων κομῆσαι τὸς κεκημῆνους εἰς τὸς γάμους, καὶ πλείονα παρὰ τούτους, οἱ κεκημῆντοι εἰς τὸς γάμους. οὗτος δ' αὖ εἶδεν τὰ ἀφ' ἑσῆς πάματα τῆς ψυχῶν, ἢ σὺ αὐταῖς καὶ διαμείων, καὶ τὴν αἰτίαν ἣ τὸςδε μὲν ἐπὶ τὸ σύστημα τῆς κήμφης ἀόδημαβάρυμοι. ἐπὶ τὸςδε δόλους τὸς ἀφρονομένους τῆ κλησὶ καὶ ἄλλους ἐπὶ τὸς κομῆμενος. ἐν πνευματικῆς τῆς γάμους κεινώνας νείει λόγου ευμφίας τόκον ἐν κήμῃ ποιημένοι, καὶ κήμφης ψυχῆς γαμῆμενος λόγου, καὶ μὴ φθιρομένους ἕσω αὐτοῦ. ἀλλὰ καὶ καὶ ἐκείτη τὴν παρὰ αὐτῶν κεινώνας ἀφρασίας μεταόδημαβάρυμοι, καὶ ἀνωτισ ἐπὶ τῆς εὐλοίας τῶν γάμων λογικῆς ἀνηγήματα. ἢ ἐν τῶν τῶν γάμοις τῶν εἰσιμαζόμενοι κρίσιον ἐκ εὐρεῶν ἐν πνευματικῆς λογικῆς ἑσῆς, καὶ τὸ τερεῶν τῆς ἑσῆς ἑσποληρομῶν κει νείει ἐν τῶν αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ τὸ πνευματικῆς τῆς αὐτῆς θεωρίας ἐν τῶν θυμῶν τοῖς οἰσῶς, καὶ τὴν ἄλλον τῆ ποικιλίας τὴν ἀόδηρον τῆς συμπακοῖς πνευματικῆς θεωρίας, τὰ. ἢ τὰ πόρτα ἐποιμα. ὁ ἡ βασιλέως ἐν δαμῆλεια βασιλικῆς ἀξίας τῆς βασιλείας καὶ ἑπὶ πλείονα εἰαῦ. τὸ τῶν ποιῆ ἄερον. δοκὴ δὲ μοι διήσαν ἵνα κήμφων ἰσραηλιτικῶν γρονονεκαὶ τῆς ἀποστροφῆς κηψῆς εἰς τὸς γάμους. ἀποστροφῶν καὶ ἀφ' τῆς καλῶν τῶν τῶν διασποράς λόγου ἐπιλέσθαι ὁ οὗτος ἡκῆν εἰς τὴν μακαρίας τῶν τῶν τῶν παρὰ αὐτοῖς οἰσιμαζόμενος ἕσω τῆ βασιλέως ἀφίσιον, καὶ τῶν τῶν ἕσῶν τῶν ἐκταεῖς πόρτων τῆς κηφῶν κειζέων, καὶ σιπτεμῶν τῆ ποικίλη καὶ πολλῆ ἀπιδέξῃ τῆ εἰς ἕκαστον παρ' ἐλθῆμα νεμῶτον. οἰσῆι γὰρ σπῶν παρ' ἀφίσιον λόγον, ἢ διηρημῶν, καὶ ἐν ἑσποληγία λογῶν τῶν τῶν τῶν, ὁ τῶν παρὰ τῶν παρ' κήμῶν παρ' ἐλθῆματος ἀπιδέξῃ πολλῶν φέρον, καὶ πλήρη, ὡς εἰ καθ' ἑσῶν εὐρεῶν ὄλγα πια καὶ ἀσπῆ φέροιο εἰς πῶ τῆ παρ' ἐλθῆματος ἀπιδέξῃ καὶ τῶ δεικνὸντα κατασπιδέξῃ αὐτῶ, εἰεν ἂν τῶ τῶν τῶν λισπῶ πια καὶ ἰσῶ, καὶ ἢ ὁμοῖως ὀνομαζομενα καὶ ἀφῆκα, ἀλλ' ἢ τῶ αὐτῶ τῶ ἐπιμαζόμενα ἐν τῶ τῶ βασιλέως ἀφ.

ετα, εν τω φησιν. οι τωτες με εν τα σπησιν ηρω. **A**t ruit parata, in quo, inquit: *Tauri mei, & altilia occisa sunt, & omnia icidem parata*, vt stantibus pueris, & ministrantibus spiritualibus pincernis, ea potissimum ordine seruato prandio inferat famulus vnusquisque, quæ ministrare didicit. Secundos autem, ita vt dixi, iuxta Parabolam adhortans id ait: *Ecce prandium meum paravi, tauri mei & altilia occisa sunt, & omnia parata: venite ad nuptias.* At qui priores invitati sunt, quasi mentis inopes, neglexerunt & abierunt, rerum suarum satagentes, ijsque magis delectati, quam quæ sibi à rege per missos seruos promissa fuerant. Nota autem aliquem ex ijs villam sibi possidentem ad nuptias non iuisset; hunc autem negotiationi deditum ea quodammodo imitari voluisse quæ in parabola de margaritarum mercatore dicuntur, pulcras quæ ente Matth. 13. 45, 46. margaritas, qui inventa pretiosa vna, plures alias vendit, vt vnam illam mercetur. Verum inausita ea est negotiatio, ad quam abiens qui invitatus est, parati à Rege prandij, occisorumque taurorum & altilium, paratorumque omnium particeps non fuit. Ex ijs ergo qui perspicacitate pollent, quotquot invitati non obsequuntur, seruos tamen ad vocandum missos contumelia non afficiunt, neque trucidant, moderatores ijs sunt qui talia designare fuerunt ausi ac æquiores, & is quidem in agrum suum, ille vero ad negotiationem suam quiescendi causa contendit. Reliqui vero præter illos quinam sunt, videamus; hi mihi sane ad contentiosos sermones captiososque struendos sese demittisse videntur; in quibus missos seruos, ad solvenda sophisnata minime paratos vel superantes, vel superare vixi, vocationis ministros contumelijs afficiunt. Ac eos quidem qui divinorum sermonum tractationi addicti sunt, & illos cum sapientia divina prædicare volunt, à viris ingenij acumine præditis, veritati autem fidem accommodare nolentibus injuria affectos videre licet; nonnullos etiam ab ijs interfectos, quibus Rex succensere dicitur, postquam videlicet id quod ira dicitur in eos pervenerit. Thess. 2. 16. Irræ autem effectus ille est, Regis exercitum mitti, cælestis nempe exercitus copias, vel prefectos supplicij Angelos: hi autem ministrorum Verbi interfectores de medio tollunt, vniuersamque eorum civitatem Rex concremat; nam quasi civitatem quandam & collectionem sigillatim efficiunt congregatorum in sapientia principum sæculi hujus dogmata; quam velut malis constanti in ædificijs succendit

* h. m. n.

* k. ω. τ. ε.

* c. r. x.

... ηρω. εν τω φησιν. οι τωτες με εν τα σπησιν ηρω. ... εν τω φησιν. οι τωτες με εν τα σπησιν ηρω. ... εν τω φησιν. οι τωτες με εν τα σπησιν ηρω.

εἰς τὸ γάμου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἐξωτερικὰς σκῆτας, καὶ ἐν τῇ φωνῇ αἰμαίνεσθαι. ἵνα διὰ τὴν φωνὴν μὴ γινώσκοντες ἐν σκότειον ἔσονται, καὶ οὐκ ἔσονται ἐν φωτί. ἵνα διὰ τὴν φωνὴν μὴ γινώσκοντες ἐν σκότειον ἔσονται, καὶ οὐκ ἔσονται ἐν φωτί. ἵνα διὰ τὴν φωνὴν μὴ γινώσκοντες ἐν σκότειον ἔσονται, καὶ οὐκ ἔσονται ἐν φωτί.

A in tenebras etiam exteriores, & omni-
 fas lumine ejiciant; vt postquam in exte-
 rioribus tenebris fuerit versatus, lumen
 fitiens, ad Deum qui beneficium in eum
 conferre, atque inde illum liberare po-
 tuit, fleat, infrendatque dentibus, qui
 propter nequitiam suam uiam acerbam
 comederunt, atque idcirco obtupuerunt:
 Qui enim comederit uiam acerbam, obstupe-
 cent dentes ejus. Per acerbam portam uiam
 nequitiam designari credendum est, qui ad
 vltiora non contendit, sed eodem per-
 manet loco, cum ad maturitatem con-
 tendere deberet, & virtutis uiam dulcem
 efficere. Quod autem inuitentur plerique,
 digni autem nequaquam fiant, toti para-
 bolæ id subnectit: Multi enim sunt vocati,
 at propter eos qui ad nuptias ingressi, &
 pauci numero cum essent, discubuerunt,
 illud: Pauci uero electi. Quod si quis nu-
 merosos Ecclesiarum, vt simplicioribus
 utar uerbis, cœtus consideret, quotque
 piam ac rectam uitam ducant, & reforma-
 ti sint in nouitate sensus; quotque segnit-
 uuant, & conformentur huic seculo, tum
 eodem utilitatem comperiet dicti huius à
 Seruatore prolati: Multi enim sunt vocati,
 pauci uero electi. Alibi uero dictum est:
 Multi querunt intrare, & non poterunt;
 & contendite intrare per angustam portam,
 quia pauci sunt qui inueniunt eam.

ὁ γὰρ
καὶ οἱ

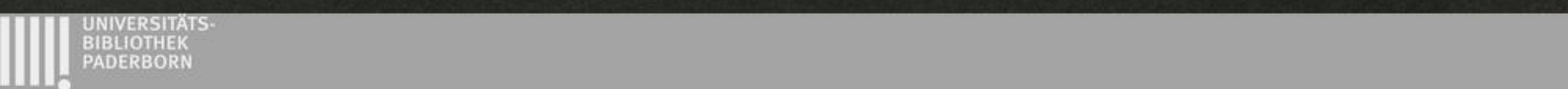
καὶ οἱ
καὶ οἱ

Περὶ τῶν ἐπιρωτησάντων αὐτὸν ἐν κέντρῳ.

De ijs qui de censu interrogauerunt.

TΟτι περιβόητες οἱ Φαρισαῖοι συμβου-
 λιοὶ ἔλαθον καὶ αὐτὸν, ὥπως αὐτὸν πα-
 ραδόξωσιν ἐν λόγῳ, καὶ ἵνα εἴπωσιν, ὡς ἔ-
 σται ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ἀποκρίσας. ὁ βέλγημα τῆς ἐκκλη-
 μένης λέξεως, καὶ ὁ ῥητὴν, ἵνα ἔσται ἡμῶν
 φαίνεσθαι ἰσχυροὶ, ἅτι ἰδίαν ἔχοντες τὴν κα-
 νόνην νόμον διδάσκοντες, καὶ πολιτείαν ἀπεξ-
 νωμέτην τῆς ἰσραηλῆος ἀγωγῆς, καὶ δόγμα ἔ-
 χοντες ὁ λόγος. ὡς θανάτου ἀρρώστια ἀπὸ τῆς
 ἀληθείας, καὶ κύριος πολυμῶσι ἀπὸ σου, ἀν-
 θισαὶ ἵνα κενεῖσθαι αὐτῶν ἐθέσιν ἵνα τὸ μὴ
 εἶναι ἔσται ὁ νόμος τῶ θεοῦ, καὶ πολλὰ καὶ
 ἀρδῶν ἀποκρίσας κενιδιωθῆσθαι ὅτι ῥωμαί-
 ον ἐυλομβῶν ἀδριανὸς καίσαρος εἰσαγαγὴν
 εἰς τὸ ναὸν τῶ θεοῦ, ἀδριανέμιοι καὶ καλοῦστές τὸς
 ἰσχυροῦστας αὐτῶν ῥωμαίους, ὅτι τὸ ἡμῶν
 κέντρον ἰσραηλῆος. ἀδριανὸς ὁ καὶ ἦν ἡμεῖς
 ἡμεῖς καίσαρος ἰσραηλῆος, ὡς ἄρα ἔσται
 ποτὴς πρὸς τὸ κενιδιωθῆσθαι ὁ γὰρ, τὸ μὴ πα-
 ράτω εἰσαγωγῆν ἀδριανὸν καίσαρος ἀναδέναι ἐν τῷ ναῷ, ἦν ὁ καὶ διέταμιν καλο-

Tunc abeuntes Pharisæi consilium inie-
 runt aduersus eum, ut capeyent eum in
 sermone, & reliqua usque ad id: Et relicto
 eo abierunt. Loci huius, iuxta ipsius con-
 textus uerba, hæc mihi uidetur esse sen-
 tentia. Iudæi, utpote peculiarem, secun-
 dum Mosis Legem, doctrinam, & diver-
 sam à Gentium insilito uitæ rationem
 tuentes, illudque dogma obseruantes:
 Usque ad mortem certa pro ueritate, &
 Deus pugnabit pro te, ne Legem Dei vio-
 larent, uictoricibus sui Gentibus aduer-
 abantur; & sæpe in præsentissimum uitæ
 discrimen adducti sunt, cum Romanis;
 qui propter Iudæorum peccata superiores
 ipsis euaserant, Cæsaris statuam Templo
 Dei inferre uolentibus palam obliste-
 rent. Ac sub Pontio quidam Pilato val-
 de periclitatum esse populum ex conscri-
 ptis Tiberij Cæsaris tempore historijs
 discimus, cum Cæsaris statuam in Tem-
 plo consecrare omni ope contenderet Pi-
 latus, hi autem supra uires etiam suas

καλιούτος ἐν αὐτῷ δίδονα κληρονομήσει, ἢ ἄλλοιον ἠρωδῆτον· ὡς ἀποστολὰν δίδασκεν· ἐπιτιμῶν δὲ, οἱ φαρισαῖοι ἔμελλον κατηγορεῖν τῷ ἱησοῦ, ὡς ἐλεεινός ἐστις...
πρῶτον αὐτοῖς ἔειπεν· οἱ φαρισαῖοι καὶ ἡ ἱερουσαλήμ· ὅτι οὐδεὶς οὐδὲν εὐδοκία δίδασκεῖς, ἐπεὶ οὐδεὶς τῶν προφητῶν ἀκούσας ἐπίστανται...
ἐπὶ ἢ φαρισαῖοι μαθηταὶ λέγοντες· διδάσκῃς, εἰδόμενοι ὅτι ἀλλοθὺς εἶ, καὶ τὴν εὐδὴν τῶν θεῶν ἐν ἀληθείᾳ δίδασκεῖς, καὶ κ' ἐμὲ ἐπιτιμῶν ἐπάταξας...
ὅτι ἐφ' ἡμῶν ἠρωδῆτον καὶ τῶν ἑσθρῶν, ἵνα δαπανῶντες κατὰ τὸ βόλλημα τῶν φαρισαίων καὶ τῶν ἑσθρῶν δίδονα φέροι, ἵνα αὐτῶν εὐδοκία ᾖ τῶν ἠρωδῆτον· ἡ δὲ καὶ τῶν ἑσθρῶν εὐδοκία...
ὅτι οὐδεὶς οὐδὲν εὐδοκία δίδασκεῖς, ἐπεὶ οὐδεὶς τῶν προφητῶν ἀκούσας ἐπίστανται...
ἐπὶ ἢ φαρισαῖοι μαθηταὶ λέγοντες· διδάσκῃς, εἰδόμενοι ὅτι ἀλλοθὺς εἶ, καὶ τὴν εὐδὴν τῶν θεῶν ἐν ἀληθείᾳ δίδασκεῖς...
ἐπὶ ἢ φαρισαῖοι μαθηταὶ λέγοντες· διδάσκῃς, εἰδόμενοι ὅτι ἀλλοθὺς εἶ, καὶ τὴν εὐδὴν τῶν θεῶν ἐν ἀληθείᾳ δίδασκεῖς...
ἐπὶ ἢ φαρισαῖοι μαθηταὶ λέγοντες· διδάσκῃς, εἰδόμενοι ὅτι ἀλλοθὺς εἶ, καὶ τὴν εὐδὴν τῶν θεῶν ἐν ἀληθείᾳ δίδασκεῖς...
ἐπὶ ἢ φαρισαῖοι μαθηταὶ λέγοντες· διδάσκῃς, εἰδόμενοι ὅτι ἀλλοθὺς εἶ, καὶ τὴν εὐδὴν τῶν θεῶν ἐν ἀληθείᾳ δίδασκεῖς...

ita ut diximus, impediendo eo quominus census Caesari daretur, cum quasi defectiois autorem, ac impulso rem Romanis traditurui fuissent Herodiani; permittente vero, accusaturus Iesum fuissent Pharisei, quali personam hominis potius respiceret, quam viam Dei in veritate doceret? Apud te autem id cogita, Phariseorum discipulos dicentes: Magister, scimus quia verax es, et viam Dei in veritate doces, et non est tibi cura de aliquo; non enim respicis personam hominum, eiusmodi laude cum quasi dehortari ne Herodianorum personam respiciat, eorumque qui a Caesaris partibus stabant, ut juxta Phariseorum sententiam tributum Caesari non esse solvendum affirmans, Herodianis ab ipsis traderetur. Quin & illud attende: Cognita autem Iesus nequitia eorum ait, Quid me tentatis hypocrite? Se ergo a Phariseis callido ac vasto animo ad se accedentibus tentari sciebat, ut quidquid ipse respondisset, ex sua responsione infidias sibi instruerent. Hac ergo in hunc praesentis Evangelij locum ad literam dicta sunt, quibus consonant quae a Marco & Luca super iisdem rebus allata sunt, quemadmodum ex Evangeliorum inter se collatione ac comparatione existimare potes; nec aliam enim ac istam super hoc loco Matthaeus profert sententiam, nec Marcus quoque itidem ac Matthaeus. Simul autem ad ea quae jaclantur à multis, proptereaque honorifica videntur esse, minime sub pietatis in Deum specie attendere à Sospitatore nostro decemur, sed ad ea quae disquisitione & studio, necnon & rationis consequentia adstruuntur ac probantur. Observa enim quaestione hac proposita, an dandus esset Caesari census, necne, opinionem suam simpliciter eum non protulisse, sed cum dixisset: Ostendite mihi numisma census, Cujus esset imago ac superscriptio quaesivisse, & cum Caesaris esse dicerent, Caesari quae sua forent poscenti reddenda esse, neque pietatis specie hunc ijs esse fraudandum respondisse. Non autem quae Caesaris sunt, Caesari reddere licet, quae Dei autem sunt Deo reddere fas non est; nec quae Caesaris sunt Caesari reddens quaesiviam, quae Dei sunt Deo reddere prohibetur. Hunc autem locum tropologicie sic interpretari potest aliquis. Ex corpore & anima conflati sumus; quod autem spiritu etiam constemus, id impraesentia dicere superfedeamus. Corporum autem principi, qui Caesar dicitur, quoddam veluti tributum pedere debemus, corpore videlicet necessaria, quae corpoream corporum prin-

cipis imaginem continent; ea autem sunt A
 alimenta, & vestes, & necessaria quies,
 ac somnus. Quoniam autem anima ad
 imaginem Dei à natura comparata est,
 alia animæ naturæ ac substantiæ conve-
 nientia, ac congrua ipsius Regi, Deo sci-
 licet debemus; ea autem sunt ad virtutem
 ducentes viæ, & gesta virtuti confo-
 na. Legis ergo Dei Doctores de rebus
 ad corpus pertinentibus ipsique debi-
 tis eadem non sentiunt. Qui enim corpus
 quantum pote jejunijs & vigilijs mace-
 rant; rerumque omnium abstinentia,
 quas corpus, & necessaria ipsius functio-
 nes postulant, idem propemodum faciunt
 ac qui tributi Casari non solvendi auto-
 res sunt. Alij vero sunt præterea qui tes
 hoc loco propositas obscure interpretan-
 tur; corpori autem pendendum esse de-
 bitum sibi fingunt; at Sospitator noster
 qui Verbum Dei est, congrua corpori
 debita ab animæ debitis distinguens ait:

Math. 22.
26.
 Reddite quæ sunt Casaris Casari; & quæ
 sunt Dei, Deo: imaginem quippe Ca-
 saris, corporearumque rerum præfert
 tributum, quod solum, neque quidquam
 amplius corpori debemus. Aliam autem
 etiam pervulgatam loci huius interpre-
 tationem teneo. Princeps seculi hujus
 tropologice nuncupatur Casar; at Rex
 seculorum nullo occultus symbolo, Deus
 vbique appellatur. Quandoquidem ergo
 quedam habemus quæ Principis sunt sæ-
 culi hujus, hoc est quæ à nequitia pro-
 fluunt, neque Deo reddere possumus quæ
 Dei sunt, nisi prius depositis quæcunque
 oriuntur ex nequitia, quæ Casaris sunt
 Casari reddiderimus; idcirco Servator,
 ostenso sibi numismate, ipsique impressa
 imagine, ait: *Reddite quæ sunt Casaris Ca-
 sari; & quæ sunt Dei, Deo.* Atque hæc
 quidem hoc loco consideremus, quia si
 quando ab ijs tentati qui occasiones qua-
 runt, & quæstiones proponunt, non
 discendi causa, sed vt nos pro virili coar-
 guant, sermones nobis tentandis pro-
 positos audiamus, non penitus obmutescere,
 neque etiam temere, sed caute &
 considerate respondere debemus, vt om-
 nem his ansam præcidamus qui occasio-
 nes querunt, & quæ ad salutem conse-
 runt eos inculpate doceamus, qui ideo
 audiunt vt salutem indispicantur. Phari-
 sæi porro docendis varijs Iudæorum
 traditionibus assumi possunt; Herodia-
 ni autem eius verbi causa, quod int r eos
 qui simpliciiori modo appellantur Iudæi,
 regiam obtinere potestatem à multis exi-
 stimatur. Vtrimque vero Sospitorem
 de censu interrogant; is autem ipsis,

πλότερον λερομερών λόγαν· ἀφ' ἐκράτειον
πύ πινυδιών) τῶ σιωπῆρος τῆ καὶ ἄ κλησι, ὃ εἰ κ. λίγη

Α κλην· τῶ παρ δὲ ἐστὶ ἐσθῆ, ἐξ σκέπη, ἐξ αἰανῆ
 καὶ διασπασίς, ἐξ ὑπνοῦ καὶ ἄλλα ἐφελο-
 μῶ, ἐπεὶ ἡ ψυχὴ φύσι καὶ εἰκόνα ἐστὶ θεοῦ,
 τῶ βασιλεῖ αὐτῆς θεῷ, ἀπὲρ ἐστὶ συμπίεση,
 ἐξ ἡτέλλησε τῆ τῆς ψυχῆς φύσις ἐξ εἰκόνα. τῶ πα
 δὲ ἐστιν ἀπὲρ ἀρετῆν ἀγρυπία ὀδοῖ, ἐκ αὐτοῦ
 ἀρετῆν ἀρετῆς· οἱ δὲ διδασκαλικοὶ τὸ το-
 μων τῶ θεοῦ καὶ τῶ σώματος ἀρετῆς
 τῶν, ἐξ ἐφελομερών αὐτῶ, ἢ τῶ αὐτῶ δόξασα-
 σιν· οἱ μὲρ γὰρ δὲ ἀνίστασαν ποικίλ τοῖς συμετα-
 Β λήσι μὴ δίδοναι κλήσιν ἡσάσει, ὅση δὲ ἰσά-
 μις ἡσάσει καὶ ἀγρυπίας ἡσάσει τῶ σώματι,
 ἐξ ἀπὲρ πᾶση τῇ ἀρετῇ τῶ σώματι, ἐξ ἡσά-
 κήσις αὐτῶ ἀρετῆς· ἐπεὶ ἡ ἀρετῆ τὸν εἰ-
 σιν, οἱ ἀφάνωτος μὲρ διαραμυκῶσι καὶ τῶ
 τῶν πόπον. φάσις τῶν δὲ ὅση ἐξ τῶ σώματι
 ἡσάσει τῶν ἀρετῆς. ἀλλ' ὁ σιωπῆρ ἡσάσει ὁ
 λόγος τῶ θεοῦ ἡσάσει ἡσάσει τῶν ἀρετῆς τῶ
 σώματι ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῆς ψυχῆς,
 φησίν· ἀπὲρ τῶ καὶ τῶ τῶ καὶ τῶ, ἐξ
 C τῶ τῶ θεοῦ τῶν τῶν. εἰκόνα γὰρ ἡσάσει
 ἐξ ἡσάσει τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς, ὅση μόνον
 ἐξ ἀπὲρ πᾶση αὐτῶ ἀρετῆς τῶ σώματι· οἱ δὲ
 ἢ ἐξ ἀπὲρ εἰς τῶν τῶν τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς
 ἡσάσει· οἱ μὲρ ἀρετῆς τῶ ἀνίος τῶν ἐξ ἀρετῆς
 ἡσάσει τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς, ὁ δὲ τῶ ἀνίος
 ἐσάσει ἐξ ἀπὲρ τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς
 ὀνομαστῆσι· ἐπεὶ τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς
 τῶ ἀνίος τῶν, τῶν τῶν ἀρετῆς, ἐξ ἡ
 ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς
 D τῶν, ἐὰν μὴ ἀπὲρ τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς
 τῆς καὶ τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς. ἀπὲρ
 τῶν ὁ σιωπῆρ ἡσάσει τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς, ἐξ
 τῆς ἐξ ἀπὲρ εἰκόνα φησίν· ἀπὲρ τῶν ἀρετῆς
 τῶν ἀρετῆς, ἐξ τῶ τῶ θεοῦ τῶν ἀρετῆς καὶ τῶ
 ἢ τῶ τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς, ὅση ἀπὲρ τῶν ἀρετῆς
 ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς
 τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς
 τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς
 E ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς
 ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς
 ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς
 ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς
 ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς
 ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς
 ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς
 ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς τῶν ἀρετῆς

αὐτοῖς ἀποκρίνεται, ὡς ἀποδεδειγμένον. πλὴν ἐπειδὴ μαθεῖν ἐβούλετο ἅμα τὸ ἐρωτῆν αὐτὸν, ἀλλὰ παραδόντων ἐν λόγῳ, καὶ παραθέσει αὐτῶν, διὰ τὸ τοῦ ἀκούσματος ἡ ἀδοκίμα αὐτῶν, ὅτι πύσμα αὐτῶν, καὶ θαυμαστικῶς ὅτι μὴ ἔδρακεν αὐτοῖς ἀφορμὰς τῶν αὐτῶν ἐπιθεληθῆναι, ὅτι ἐμνησθῆναι πρὸ αὐτῶν, ὡς οἱ μαθηταί. ἢ ὁ ἀπὸ αὐτῶν ἀπῆλθον, ὡς περὶ ἄλλων γέγραπται, ἀφέντες ὃν ἄδον ἀπῆλθον, καὶ τοῖσδε γὰρ εἰσὶν οἱ ἀφέντες ὃν λόγον, καὶ ἀπίστους αὐτῶν, καὶ ἀπίστους ἀπ' αὐτῶν μὲν ὁ ἀκούσας αὐτῶν, καὶ ἄχ' ἀμνηστικῶν λέγοντων περὶ τῶν μὲν ὁ ἀκούσας ἀποστάντων καὶ τῶν ἀκούσων, ὅτι οἱ βουλοὶ ἀφέντες ὃν ἰησοῦν ἀπῆλθον. ἡμεῖς ὁ ἐρωτῶν ὁ τῆς ἐρώσεως. ὁ κερταῖα αὐτῶν, καὶ ὅτι ἀφῆκα αὐτῶν.

A ita ut a nobis supra dictum est, respon- det: verum quum discendi causa ipsum non interrogent, sed ut eum in sermone illaqueent ac tentent, propterea accepta ipsius super sua quaestione sententia; nullamque sibi praxitam huic insidiandi occasionem demirati, non apud eum quidem, quemadmodum Discipuli, manserunt; neque simpliciter abierunt, ut de alijs scriptum est, sed Relicto eo abierunt: ac ejusmodi quidem sunt, qui relicto Verbo, & fide ei non habita, postquam audierunt illud, recedunt. Et vero de ijs qui postquam audierunt ab ipsa auditione deficiunt; non aberraverit profecto qui dixerit eos relicto Iesu abijisse; nos autem illud Sponse vsurpabimus: Tenui eum, nec dimisim.

Matth. 23.

Cont. 3. 4.

Περὶ τῆς σαδδουκαίων, οἱ ἐπιρωτῆσαν ὃν ἰησοῦν περὶ τῆς γαμουίας τῆς ἐσθῆς ἑβραϊστικῆς ἀνδρός.

De Sadduceis, qui Iesum interrogaverunt de muliere que septem viris nupserat.

EN ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσήλθον αὐτῶν σαδδουκαῖοι λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἡ ἐξῆς, ὡς τῆ. ὁ ἐκκλησίωστος ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτῶν. ἡ ἰσθραηλιτικῶν τῶν νόμων, ἡ ἡ ἐσθῆς αὐτοῖς ἐπὶ τῆς ἐσθῆς αὐτῶν, καὶ τῶν ἰουδαίων, ἐν ἀλλοίᾳ κατ' ὄλιγα λέξουσιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ποῖα; ἢ ὅτι πορρωθέντες οἱ φάρισαιοὶ συμβῆλιν ἰσθῶν κατ' αὐτῶν, ὅπως αὐτοὶ παραδύσαντες ἐν λόγῳ, καὶ πτωχύνοντες τὰ περὶ τῆς κηρύσεως; ἐκείνους ὅτι ἀποκρινόμενος τῶ σατῶν ἡμεῖς περὶ τῆς κηρύσεως, καὶ ἐπίπλους. ἀποδοτε δὲ αὐτῶν καὶ ἡμεῖς καί σοι, καὶ τῶν θεῶν περὶ θεῶν, καὶ θαυμαστικῶν τῶν ἀποκρινόμενων αὐτῶν, ἀνησθησάντων οἱ σαδδουκαῖοι εἰδότες αὐτῶν τὰς σαυίτας ἀποκρίσεις, ἢ πει αὐτοὶ διὰ τῆς ἐπιρωτῆσεως ἀποκρίσεως ἐκαυτῶν κρείττους λόγον ἔχοντες, μὴ εἶναι λέγοντας ἀνάστασιν ἢ ἐπιζήσαντων αὐτῶν, ἢ τὰ καὶ μαθησοῦσαι πῶς διδάσκει εἶναι ἀνάστασιν καὶ πῶς μωσῆος γραφὴν, καὶ ποῖος ὁ βίος ἔσται ἢ ἀποκρινόμενων. ἡ ἀποκρίσει ὅτι ἔστιν ἡμεῖς πάντα ἢ τῶν κηρύσει τῶν σατῶν ἡμεῖς διδασκαλία πῶς περὶ αὐτῶν ἐγίνοντο. καὶ ἀποκρίσει γὰρ ἐλθόντος αὐτῶν εἰς τὸ ἔσθῆν, προσήλθον αὐτῶν διδασκόντες οἱ φάρισαιοι, καὶ οἱ ἀποκρινόμενοι τῶν σατῶν λέγοντες, ἐν ποῖα ἐξουσία ἑσθῆται περὶ; καὶ, τίς ἐδωκεν ἡμῶν ἐξουσία αὐτῶν; καὶ πῶς ἔσται αὐτῶν ἡμεῖς ἀποκρινόμενοι, ἢ δὲξεν ἐν λόγῳ κηρύσσοντες τῶν πῶς ὁ βίος αὐτῶν ἀποκρίσει. εἶπα μὲν τῶν λέγειν ἀποκρινόμενοι τῶν περὶ δύο τέκνων, τῶν τε ἀποκρινόμενων ἐργασασθῆναι ἐν τῶν ἀμπελῶν, καὶ μὴ ἐργασασθῆναι; καὶ ἢ ἐπιζήσαντων μὲν, μὴ

In illo die accesserunt ad eum Sadducei, qui dicunt non esse resurrectionem, & reliqua usque ad id: mirabantur in doctrina eius. Paria his, vel sane eadem apud Marcum & Lucam non valde discrepantibus verbis narrantur. In illo die, quonam die? an quando abeuntes Pharisei consilium iniierunt adversus illum, ut caperent eum in sermone, & ipsum de censu interrogarent? Postquam enim Servator noster responsum eis de censu dedit, & dixit: Reddite ergo que sunt Cesaris Cesari; & que sunt Dei, Deo, ipsiusque responsum mirati sunt, verisimile est responsum ejus perspecta prudentia existimasse Sadduceos, vel proposita quaestione palam facturos melioribus se niti argumentis, cum minime resurrecturos eos dicerent qui resurrectionem sperant; vel certe quomodo juxta Mosis scripta esse possit resurrectio, qualisque resurrectorum futura sit vita, sese discituros. At omnem fere a Sospitatore nostro temporibus illis explicatam doctrinam, interrogationibus respondendo traditam fuisse observa: ac primum quidem Quum venisset in Templum, accesserunt ad eum docentes Principes sacerdotum, & Seniores populi dicentes, In qua potestate hac facis? & quis tibi dedit hanc potestatem? Quibus cum aliam de Iohanne interrogationem vicissim proposuisset, eorum postulatis responsum ex aequo invidisse visus est: Deinde Parabolam narrat de duobus filijs, & ejus qui in vinea operaturum se receperat, neque operatus est; & ejus qui minime promiserat, nihilominus tamen operatus

Matth. 23.

Matth. 23.

Matth. 23.

Vide Not.

est. Postea parabolâ de vinea, fervorumq; ac filij interfectoꝝ agricolis, quæq; his subjuncta sunt, edisserit. Aliam postmodu de invitatis ad nuptias parabolam; ac aliâ deinde super censu interrogationem; necnon & tertiam Sadducæorum de resurrectione quaestionem conscripsit Matthæus. Quin & quarta post illam à quodam Pharisæo eum tentante facta est interrogatio, quodnam scilicet foret *mandatum magnum in Lege*. Cum tot ergo proponerentur ipsi quaestiones, congregatis Pharisæis de rebus ad Christum pertinentibus ipse quoque eos interrogavit. Sadducæi ergo qui resurrectionem non esse sciscebant, non eam solum quæ à simplicioribus carnis resurrectione dicitur respuebant, sed & animæ non modo immortalitatem, at omnem etiam perseverantiam funditus tollebant, nullam animæ vitam post illam corporis in Mosis scriptis significari credentes. Eandem autem de humana anima sententiam quam Sadducæi, ad hanc usque diem Samaritani tuerunt, quique inter eos probare se Legis peritos volunt, & pro Mosis Lege ac circumcissione ad mortem usque depugnant. Hoc autem de resurrectione placitum, quod nimirum tuebantur Sadducæi & Samaritani, futuram deinceps animæ vitam negantes, amplexi quidam Apostoli temporibus Corinthij, resurrectionem quoque non dari statuebant; de quibus id ipse scribit:

1. Cor. 15. 12. Si autem Christus predicatur quod resurrexit à mortuis; quomodo quidam dicunt in vobis, quoniam resurrectio mortuorum non est? Quod autem mortuorum resurrectionem inficientes Corinthij, juxta Sadducæorum sententiam, resurrectionem, hoc est animæ perennitatem respuerent, his ostendit verbis: Si in hac vita tantum in Christo sperantes sumus, miserabiliores sumus omnibus hominibus. Quod si diligenter perpenderit, videbis eum qui receptam ac creditam in Ecclesia mortuorum resurrectionem negat, etiamsi falso neget, non plane in hac vita tantum in Christo spem positam habere; nam si, ut id ponamus, vera non sit credita à multis resurrectio, non in hac vita tantum in Christo spem collocavit qui eam repudiat, si modo vivat anima, non illud quidem resumens corpus, sed atherium aliud ac melius induens; sed nec miserabiliores sumus omnibus hominibus, si animam quidem vivere dicamus ac superesse, hoc autem corpus ipsi nequaquam circumponatur, illudque eam resumere non fateamur. Ut autem sententiæ huic plane adversari in Priore ad Corinthios Aposto-

Matth. 22. 36.

1. Cor. 15. 12.

1. Cor. 15. 19.

Α ἔργα ταυτῶν δι. εἴτε μὲν ταῦτα λέγει πλὴν πρὸ τῆ ἀμπελοῦς ἀφ᾽ ἑσθλῶν, ἢ τῆ ἀπικτι-
 ναίων γαργῶν τὰς δάλους, ἢ δι ἕν, ἢ τὰ
 ἕξος τέτων· ἀλλ᾽ ἢ εἰς τὰς γάμους κλητῶν ἀλ-
 λων ἀφ᾽ ἑσθλῶν, καὶ μὲν τὸ το δούτερον πάλιν
 πλὴν ἀλλ᾽ ἢ κήνους ἀνιγγραψῶν ὁ μυστήριος, καὶ
 πλείτην πλὴν τῆν σαδδουχῶν ἀλλ᾽ ἢ ἀνάστασις
 ἢ παπῶρων· ἀλλ᾽ ἢ καὶ τὰ τῆν μὲν ταῦτην ἐπι-
 πρώτους γὰρ ἦναι ἀπὸ πρὸς Φαρισαῖς πρὸς
 ζῶντος αἵδον ἀλλ᾽ ἢ τῶν ἐπιτολῶν μετὰ ἀλλ᾽ ἢ τῶν
 νόμων· ἑστῶτων ὅ ἰρατήτων ἀπεσαροῦρων ἀ-
 πῶν, ἢ ἀλλ᾽ ἢ στυχηγῶν τῆν Φαρισαίων ἐπι-
 πρώτην αὐτῶν τὰ ἀλλ᾽ ἢ τῆν χειρῶν· οἱ σαδδου-
 χῶν μὲν τοῖς λήροντις μὲν ἢ ἀνάστασις, ἢ πλὴν ἐν
 τῆ στυχηθείᾳ τῆν ἀπικτιῶν ἰνομαλοῦρων ἀνά-
 στασις ἀρκεῖ κήτην, ἀλλ᾽ ἢ καὶ πῶν ἡγῶν ἀήρων
 πλὴν τῆν ψυχῆς ἢ μόνον ἀθανάσις, ἀλλ᾽ ἢ καὶ
 ἐπιτολῶν, οἱ δὲ μὲν μετὰ ἀλλ᾽ ἢ τῶν μετῶν
 γὰρ μὲν οἱ σημεῖα πλὴν τῆν ψυχῆς μὲν ταῦτα
 ζῶν· ὅ ἢ αἵδον τῶν σαδδουχῶν δόγμα ἀλλ᾽ ἢ
 τῆν τῆν ἀφ᾽ ἑσθλῶν ψυχῆς φερεῖται μετῶν τῶν
 δόξων σαμαρειῶν, καὶ οἰκοδμητῶν ἢ αὐτῶν ἢ
 ἰομοιωτῶν, ἢ ἕως θανάτου ἀθανάσις ἀλλ᾽ ἢ
 τῶν μετῶν τῶν, ἢ τῶν ἀπειρητῶν· τὸ το δὲ ὅ
 ἀλλ᾽ ἢ ἀνάστασις σημεῖα μὲν, λέγων ὅ τῶν
 σαδδουχῶν καὶ σαμαρειῶν ἀδύτου πλὴν τῆν
 ψυχῆς μὲν ταῦτα ζῶν, νοῦν τῶν πρὸς ἢ καὶ τῶν
 τῶν ἀπὸ τῶν χρόνους κερῶν, ἐδοξαπίζον μὲν
 ἢ ἀνάστασις, ἀλλ᾽ ἢ τῶν γὰρ· εἰ δὲ
 χειρῶν κηρύσσεται ἐκ κερῶν ὅ ἢ ἡγήρηται, πῶς
 λέγουσιν ἐν οὐκ ἔως ἐπ᾽ ἀνάστασις κερῶν ἐκ
 ἐστῶν; ὅπ δὲ οἱ ἐκ χειρῶν λήροντις μὲν ἢ ἀνά-
 στασις κερῶν ἢ τῶν σαδδουχῶν σημεῖα μὲν
 ἢ δέτην πλὴν ἀνάστασις, πλὴν ἐπιτολῶν τῆν ψυ-
 χῆς, δὴ λὸν ποιῶν ἐκ τῶν· εἰ ἐν τῆ ζωῆ ταῦτη ἢ
 αὐτῶν ἐστῶν ἐν χειρῶν μόνον, ἐλεῖτό τε πῶν
 πῶν ἀφ᾽ ἑσθλῶν ἐστῶν· ὅ ἢ ὅπ τῶν ἀφ᾽ ἑσθλῶν
 ὅ ἢ οἱ ὅπ ὅ μὲν ἀδύτου πλὴν ἐν τῆ ἀκρησία
 πῶν μὲν ἀνάστασις κερῶν, καὶ ἢ ἀδύτου
 ἀδύτη, ἢ πῶν ἐν τῆ ζωῆ ταῦτη ἐν χειρῶν ἢ
 πῶν ὅπ μόνον· ἢ καὶ ἢ ἀδύτου μὲν ἢ
 ἀλλ᾽ ἢ ἢ πῶν μὲν ἀφ᾽ ἑσθλῶν τῶν πολλοῖς ἀνάστα-
 σις, ἐκ ἐν ταῦτη τῆ ζωῆ ἢ ἀλλ᾽ ἢ μόνον ἐν χει-
 ρῶν ὅ ἀλλ᾽ ἢ ἀδύτη, ἢ τῶν τῆν ψυχῆς, ἐκ
 ἐκ μὲν μὲν ἀποραμεβαῖσις ὅ ὅ μὲν, ἐν δὲ
 μὲν ὅ ἀφ᾽ ἑσθλῶν ἢ καὶ κερῶν· ἀλλ᾽ ἢ δὲ ἐλε-
 νό τε πῶν πῶν ἀφ᾽ ἑσθλῶν ἐστῶν, εἰ πλὴν ἢ
 ψυχῆν λήροντις ἢ ἢ ἢ ἢ ἢ, ὅ ἢ ὅ μὲν τῶ-
 τῶ μὲν πῶν μὲν μὲν ἢ, μὲν δὲ λήροντις ἀπὸ
 γὰρ μὲν ἢ ἀπὸ ἢ ἢ ἢ τῶν τῶ ἀλλ᾽ ἢ σημεῖα μὲν τῶν μὲν ἢ ἢ ἀπὸ τῶν τῶ ἀπὸ

duxissent uxorem, cuiusnam ipsa postquam
 talis resurrexisset futura esset vxor qua-
 rebant, cum septem virorum vxor antea
 semel dicta fuisset. Absque ea autem fi-
 sione, petito à mulieribus argumento
 quæ pluribus nupsissent viris, vel à viris
 qui plures duxissent vxores, eandem po-
 terant quæstionem proponere. At respon-
 dens ipsius Sospitator noster, sensum qui-
 dem Mosaicæ Legis, jis quasi tanti my-
 sterij cognitione indignis non explana-
 vit; sed ostendit solum divinas Scriptu-
 ras de resurrectione à mortuis id pro-
 nuntiari, nullas ibi futuras nuptias, sed
 qui à mortuis resurgunt, Angelis
 coeli similes futuros: & quemadmodum
 qui sunt in caelo Angeli, neque matrimo-
 nium contrahunt, neque elocantur; ita
 & qui à mortuis resurgunt. Ego vero
 inde manifestum fieri opinor, non
 ex eo solummodo quod neque matrimo-
 nium contrahant, neque elocentur qui
 resurrectione à mortuis digni habentur,
 Angelis coeli similes evadere; sed ex eo
 etiam quod transfigurata, humilia eorum
 corpora, talia evadant qualia sunt An-
 gelorum corpora, atheria scilicet, &
 splendida luci consimilia. Dogma autem
 fidelium plerorumque animos novitate
 sua percillens hic aliquis expendit, ex
 alijs fortasse compluribus locis, sed ex
 illo certe quem tractamus dubitandi
 arrepta occasione, an quemadmodum
 qui à mortuis resurgunt Angelis coeli
 similes fiunt, & ex hominibus in ordi-
 nem Angelorum migrant, ita & alij
 qui in caelo degunt Angeli, cum olim
 fuerint homines, & in humano corpore
 egregie decertaverint, Angeli in caelo
 haud secus ac alij ante se evaserint. Qui
 autem novam hancce opinionem, vel ex
 praesenti loco, fortassis & aliunde exami-
 nare voluerit, univversam Scripturam,
 rerumque connexionem attente confide-
 ret ac dispiciat, quidque ex his ita positis
 consequatur, expendat, si ejusmodi do-
 ctrina admittenda est, ex qua ea pro-
 fluant, quæ ex hoc loco manifesta sunt:
 1. Cor. 6. 3. Angelos judicabimus, necnon ex illo: In qua
 1. Pet. 1. 12. desiderant Angeli prospicere. Quod si quis
 Iuda quoque Epistolam admittat, videat
 quid ex hac sequatur doctrina, propter
 illud: Angelos vero qui non servaverunt
 suum principatum, sed dereliquerunt suum
 domicilium, in iudicium magni diei vincu-
 lis aternis sub caligine servaverunt. Qui ve-
 ro res ejusmodi disquirere fuerit ausus,
 videat quomodo intelligenda sint qua
 scripta extant in Genesi: Videntes nempe
 filios Dei filias hominum quod essent pulchrae,
 accepisse sibi uxores ex omnibus quas elegerant.
 Tales autè dubitationes aperte pro-

Αὐτὸν τὸ πᾶσι ἐπιπέσει ἀδελφοὺν γαμησόμενοι μίας
 γυναῖκα, ἐπιπέσει τις ἀδελφὸς γυναικὶ τοιαύ-
 τη θύρασα, θύρασα αὐτῆς ἐπιπέσει χερματί-
 σαι ἀδελφὸν γυνή· ἐδούλωτο δὲ καὶ χερματί-
 σαι πλάσματος ἐπαπορήσας ἐκ τῆς πολυγα-
 μίας γυναικῶν, τάχα δὲ καὶ πολυγαμίαν ἀ-
 δρῶν· Ἐὐσατέρη μὲν ἀπικρινόμενος αὐτοῖς,
 ὁ μὲν ἐβλήθη τῆς κτ' ἡμετέρας νόμου ἐδηγήσα-
 το, ὡς ἐκ τῆς ἀξίως γνάσεως πηλικιῶν μυστηρί-
 μονον ἢ ἀπεσθητο λέγων ἐ τῆς θείας γραφῆς
 ἀπαγγέλλει πᾶσι τῆς ἐκ νεκρῶν θύρασεως, ἐπὶ
 ἐκ τῆς εἶσι γαμίαι, ἀλλὰ γίνονται οἱ ἐκ νε-
 κρῶν αἰσιτάωροι ὡς οἱ ἐκ τῆς θείας ἀγγελίας, ἢ
 ἄσπερ οἱ ἐκ τῆς θείας ἀγγελίας ἕτε γαμησῶν, ἐπὶ
 γαμησῶν, ἢ τῶν, φησὶν, ἢ οἱ αἰσιτάωροι ἀπὸ τῆς
 νεκρῶν· ἐγὼ δ' οἶμαι ἀφ' ὅτου διλογεῖται ἐπὶ
 ἢ μόνον κτ' ὁ μὴ γαμίαι, ἢ ὁ μὴ γαμη-
 σῶν, ὡς οἱ ἐκ τῆς θείας ἀγγελίας γίνονται οἱ
 κατὰ τὴν θείαν τῆς ἐκ νεκρῶν αἰσιτάωρος, ἀλλὰ
 καὶ κτ' ὁ μετασχηματισμὸς αὐτῶν τῶν σώ-
 ματα τῆς ἀπύρωσεως γίνεσθαι τοιαῦτα, ὅποια
 ἐστὶ τὰ τῆς ἀγγέλων σώματα, αἰθέρα Ἐ ἀπο-
 δὲς φῶς· Ἐπίσκοπος δὲ ἢ τὰς πολλὰς τῆς πειλο-
 πῶν δόγμα ζητήσας τις αὐτῶν, τάχα μὲν ἢ πολ-
 λαχρῶν, σαφῶς δὲ ὅτι ἢ ἐπιπέσει ἐπαπορήσας,
 εἰ ἄσπερ εἰσιν οἱ αἰσιτάωροι ἐκ νεκρῶν ὡς οἱ ἀγγ-
 γελοὶ ἐκ τῆς θείας, ἢ ἐκ τῆς ἀγγέλων κατὰ
 βάλλοντες δὲ ἀποσπῶν, ἢ πῶς Ἐ ἄλλοι ἐκ τῆς
 θείας ἀγγελίας ἀποσπῶν ποτε ὄντες, ἢ καλῶς
 ἀγωνισάωροι ἐκ ἀποσπῶν σώματα, γαμησῶν ἐκ
 τῆς θείας ἀγγελίας, ὡς ἄνεις ἢ τῆς πᾶσι αὐτῶν· ὁ
 δὲ ὁ Ἐπίσκοπος τῶν δόγμα ζητῶν ἐκ τῆς πᾶσι
 κειμένους λέξεως, τάχα δὲ ἢ ἀλλὰ ὄντων, ὅρα-
 τῶν * περὶ ἀποσπῶν ὄντων τῆς γραφῆς, ἢ τῶν
 ἀκολουθῶν τῆς πᾶσι, ἢ τῆς ἐπιπέσει τῆς
 τῶν πᾶσι ὅτι πᾶσι, εἰ καὶ πᾶσι δὲ ἀποσπῶν
 τῶν πᾶσι ὅτι πᾶσι τῶν πᾶσι ἄννα διλογ-
 τῶν ἐκ τῆς ἀγγέλων κειμένων, καὶ τῶν εἰς
 ἀποσπῶν ἀγγελίας ἀποσπῶν· εἰ δὲ καὶ
 τῶν ἰδέα πᾶσι τοῖς ὄντων, ὅρα τῶν πᾶσι
 ἐπιπέσει τῶν δόγμα ἀφ' ὅτου ἀγγέλους τῆς μὴ
 τῆς πᾶσι τῶν ἐπιπέσει ἀγγέλων, ἀλλὰ ἀπολι-
 πόντας ὁ ἰδὸν οἰκηθῶν, εἰς χριστὸν μεγάλης
 ἡμέρας δεσμοῖς αἰθῶν κατὰ ἔσπον πῆρμαι·
 ὅρα τῶν ἢ ὁ τῶν τῶν τῶν τῶν, πῶς ἀ-
 τῆς δὲ ἀποσπῶν τῶν ἐκ τῶν γαμησῶν, ὅτι
 ἰδόντες οἱ οἱ τῶν πᾶσι γαμησῶν τῶν αἰ-
 σπῶν ὅτι κατὰ εἰσιν, ἔλαβον εἰσὶν εἰς
 γαμησῶν ἀπὸ πᾶσι ὡν ἐβλήθη· ὅρα τῶν ἢ
 τῶν τῶν ἐπαπορήσας, καὶ τῶν ἀποσπῶν
 τῶν

Philipp. 3. 21

1. Cor. 6. 3

1. Pet. 1. 12

Gen. 6. 2

* C. R. τῆς κατὰ τῆς

δία αὐτῶν ἐπισημαίωσαι, καὶ χάριτι περιέσωσον ἢ ἤπι
πλουυτῶν σαθηνην, μήποτι οὐκ ἀσφαμέν
ἦ. Ἐρκεῖ γὰρ ἐπὶ τοῖς ἐρημίαις ἡμεῶς ἐπὶ
τοῖσιν ἀσφαλτοκιδωτοῖσι. Οὐκ ἀνεστῶν δ'
νομίζω ἀπὸ τῆς ἐκθεμελίως τῶν λέξιν τῶ νόμου
καὶ τῆ δὸλπερονομίᾳ, ἵδμεν ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῶν
δὲ βάλλεμα. Σηπτιῶν οὖν ἐν αὐτῶν τῶς ἡ μία
ζωή, καὶ τῶς οἱ δύο ἀδελφοὶ οἱ ἀδελφῶν ἀδελφῶν
φῶι. ὡς περὶ μὲν γὰρ οὐκ ἔστιν αὐτῶν ζωῆν,
καὶ καρποφοροῦν δὲ εἰς αὐτῶν. δὸλπερος δὲ γὰρ οὐκ ἔστιν
τῶ πῶστῶτος ἀδελφός, καὶ ἡμῶν πῶστῶτος εἰς β
οὐ νόμος τῶ πῶστῶτος. καὶ μὲν τῶν ζωῶν
καὶ τῆ ἀδελφῶν ἐαυτοῦ, καὶ ἑξῆς τῶν ἐκείνων τῶς γο
ερνοσίαις ἀπολυτοῦτος ὅτι ἐπὶ ἀδελφῶν, καὶ μ
σοφίᾳ νόμος ὁ πῶστῶτος ἀπὸ τῶς ζωῆς ἀδελφῶν
αἰσθάνοις ἐπὶ τῶν πύλων, καὶ λεγόμενος. ἡ δὲ
λεῖο ἀδελφός τῶ ἀδελφῶν μετὰ ἀδελφῶν ὁ νόμος
τῶ ἀδελφῶν αὐτῶν ἐν Ἰσακλ. Σηπτιῶν δὲ ἀπὸ ἐν
τῶ πύλῳ καὶ τῶς ἡ γοερνοσίαις, καὶ ἡ πύλῳ ἐφ' ἢ
αἰσθάνοις ἡ ζωῆν λέγεται τῶ γοερνοσίαις ἐπὶ
μὲν αὐτῶν σπύρι πῶστῶτος καὶ ἀδελφῶν ἀδελφῶν πῶστῶ
τοῖσι ἀπὸ τῶ νόμου ἐπὶ ἀδελφῶν ὅτι ἡμῶς, ἡ με
τότα σπύρι μὲν ὅτι ἡμῶς, πῶς ὁ μετὰ τῶ
ἀπύριτος ὁ μολογοσῶν. εἰ δὲ ἐκείνῳ ἡμῶς
δὲ τῶ νόμου τῶτος σπύρι καὶ ἀδελφῶν ἡμῶς, περὶ
τοῖσιν μὲν οὐκ εἰδήθη, καὶ ὁ γοερνοσίαις αὐτῶν, μὲν
δὲ αὐτῶν καὶ ὁ πῶστῶτος γοερνοσίαις νόμος ὁ μολογο
σῶν τῶ πῶστῶτος, καὶ εἰδὸς πῶστῶτος δικαιοσύνη,
καὶ τῶ μὲν κελόν κατὰ τῶν, ἀπὸ τῶν δὲ πῶστῶτος
εἰδὸς ποτεσῶ. Φέρε δὲ τῶ πῶστῶτος ἀδελφῶν πῶστῶ
τοῖσιν νόμῳ δικαιοσύνησιν ἀπὸ τῶν πῶστῶτος, ὅτι κα
λοσῶμενοι τὸν ἐπίπῶτον. Φερέ γοερνοσίαις πῶστῶτος
ἀπὸ τῶ πῶστῶτος, ἐπίπῶτον, καὶ τῶν μὲν εἰ τῶ πῶ
αὐτῶν διδόμενα. εἰ δὲ μὲν γὰρ, τῶ ἀποστῶτον ἡ
ἡμῶν εἰς τὸν πύλον. κριτεῖ δὲ ὁ ἐπισημαίωσαι τοῖς
λεγόμενοις. δοκεῖ δὲ μὲν ἕνα μίαν ἀδελφῶν
ζωῆν ὅτι ἡ τῶ ἀδελφῶν ψυχή, γοερνοσίαις πῶστῶ
τοῖσιν μὲν ὅτι νόμος γοερνοσίαις, καὶ μὲν πῶστῶτος
εἰς αὐτῶν. δὸλπερος δὲ τῶ πῶστῶτος νόμος,
καὶ ἀπὸ τῶ πῶστῶτος νόμου γοερνοσίαις, καὶ μὲν
ἀφιστάμενοι ἐπὶ τῶ γοερνοσίαις τῶς πῶστῶτος ἐν ἀπο
θανόντῳ αὐτῶν νόμου γοερνοσίαις πῶστῶτος. καὶ τῶ
ἐκείνη ἡ ἰσοδύνη μακαρία ψυχή καὶ ἑστικῶς γο
ερνοσίαις, πῶστῶτος γοερνοσίαις πῶστῶτος, τῶς εἰσαγω
γῶς τῶ τῶ νόμου γοερνοσίαις, ἐς ἀποστῶτον πῶστῶτος
κατὰ τῶ τῶ γοερνοσίαις ψυχῆς, ἢν αὐτῶ τῶ σπ
υροσῶ καὶ τεκοσῶ ἐπισημαίωσαι, ὅτι σω
φροσῶ δὲ τῶ πῶστῶτος, ἐς ἀπὸ τῶ πῶστῶτος με
τῶ ἐν τῶ πῶστῶτος, καὶ ἀράπῳ, καὶ ἡμῶς μὲν σα

A ponere, earumque consequentiam dis
picere, tantarumque rerum expofitionem
chartæ committere, parum fortasse tu
tum fuerit: ijs enim quæ jam à nobis di
cta sunt periculum hæcenus adijisse suffi
cit. Postquam autem Legis locum è Deu
teronomio semel protulimus, ipsius quo
que investigare sententiam non intempe
stivum fore arbitror. Quanam ergo fit
vna hæc vxor in eo commemorata dis
quendum est; & quinam hi duo viri, qui
invicem fratres erant; quorum alter vxo
rem ducit, liberòs vero ex ipsa non suscipit;
& quoniam hi duo viri, qui
invicem fratres erant; quorum alter vxo
rem ducit, & de nomine defuncti prolem
tollit. Deinde quaeres quinam ille sit qui
fratris sui vxorem ducere non vult, pro
pterea quæ coram seniores altero calce
co exiuit, & in faciem conspuitur à mulie
re quæ ascendit ad portam, & ait: Non ducet
vult frater viri mei suscitare nomen fratris
sui in Israel. Quin & illud ibidem expen
dendum veniet, quinam sint seniores illi,
& quinam porta ad quam ascendit mu
lier ea dicens quæ supra commemorata
sunt. Quod autem augustum aliquid &
veneratione dignum sit, lex omnis quæ à
Deo profecta esse dicitur; quodque Dei
lex nequaquam sit, quæ minime sancta ac
veneranda sit, fatebitur profecto quisquis
plane stupidus non fuerit. An autem Leg
is hujus sanctitatem ac majestatem reper
turimus, necne, Deus ipse primū, ipsiusque
Christus noverit, tum deinde & is quoque
qui juxta Scripturam numularius integer
ac spectata fidei appellatur, quique omnia i. thess. 5.
probare scit, & quod bonum est tenere, ab om.
ni autem specie mala abstinere. Age ergo,
propositam hæc Legis quæstionem expli
cate volentes, invocato eo qui dixit: Lo
quar propositiones ab initio, ea dicamus quæ
si ipse nobis largitus fuerit, præclare age
tur nobiscum; sin minus, quæ nobis in
hunc locum suppetent; Legioris certe ju
diciu erit. Ac juxta vnam quidem in
terpretationem, mulier mihi hominis
anima esse videtur, Legis primum literæ
nupta, ex ipsaque prolem minime pa
riens; secundo autem spiritali Legi, ex
eaque prolem suscipiens, ac pariens, ne
que tamen suscepta prole honorem de
mortuæ sui literali Legi exhibere cessans.
Et vnaquæque fortasse anima, quæ beata
futura est, quæque tropice est mulier, cum
primum instituitur, Legis literæ necessa
rio nubit, quæ quidem Lex interit, cum
mulier, anima scilicet, proficit, ut augu
stius ac sæcundum matrimonium contra
hat; quum nimirum saluabitur per filiorum
generationem, quando permanserint filij in
fide, & dilectione, & sanctificatione cum

959

sollicitate; at ante quam liberos dederit, vel nisi dederit, salutem minime consequetur. Liberi autem mulieris hujus, anima videlicet, à secundo viro, spirituali nempe Lege suscepti, ea sunt exacta juxta ipsam opera. Fratres autem ab vna matre, mente scilicet producti, ij sunt Leges duae quae simul habitant, nec enim domus ipsorum ab invicem separata est; sed & veteris gemina est interpretatio, in continente eas littera tanquam in domo aliqua habitans. Ac vide annon illud inde probari queat: Si habitaverint fratres simul. Deinde habetur illud: Et unus ex eis mortuus fuerit, semen autem non sit illi, quae pro virili exposui. Illud autem quoque videamus: Non erit vxor mortui extra viro non propinquo, & quamam mulier, idest anima, hanc Legem praetergrediatur, quamam vero observet. Vt se habent igitur ejusmodi loci, post mortuam ac postfundatam Legis juxta literam interpretationem, existimo animam aliquam contra Dei mandatum sese gerentem, quae defuncti vxor antea fuerit, eique confisa sit, plane esse extra Legem viro non propinquo; quando scilicet doctrinam litterae interpretationi minime consonam, sed plane alienam admittit; * * * littera autem Legis interpretatio occidebat, nec spirituali Legi simul cum ipsa habitanti nubere voluerunt, sed cum aliqua doctrina ab utraque aliena, neque vilo propinquitatis vinculo conjuncta consuescere: aliam autem animam juxta Deum viventem, mortuo ac prostrato priore viro, minime velle esse extra, & viro non propinquo, sed defuncti fratri, quique simul cum eo habitaverit nubere, quando viri ipsius frater ad illam accedit, intraque ipsam animam penetrat, sibi que hanc vxorem assumit, & cum ipsa anima in bonum animae ac felicitatem habitat, vt pote quae juxta Dei voluntatem alteri ac spirituali Legi nupserit. Quam autem prolem pepererit, ac genuerit mulier, idest anima, postquam cum secundo ac spirituali fratre connubio juncta fuerit, ex nomine fratris ipsius demortui constat, & à prioris quidem non oritur, priori tamen cognominis est; foetus enim ex spirituali Lege productus nomen obtinet defunctae, quoniam Lex Dei & ipsa vocabatur, nec ex perspicaci ac vero Israële demortui viri nomen deleri oportet, etiam si ipse deletus sit. Haec ergo de Lege ex parte dicta sint; nobis autem in Deo rursum, vel tiam magis quàm antea opus est, qui ad sequenti cognitionem mentem nostram in Christo illu-

Α φροσύνης, ἢ σαφισμῶν περὶ τῆς παρο-
 νίας, ἢ χάριτος αὐτῆς. τέσσα δὲ τῆς γυναικὸς
 τῆς πρώτης, ψυχῆς, ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἀδελφοῦ, τῆ
 πνευματικῆς νόμου, τὰ κατὰ αὐτὸν ἔργα. ἀ-
 δελφοὶ δὲ καὶ ἀπὸ μιᾶς μητρός, διαφοράς, ἰσχυ-
 ροὶ, οἱ δύο νόμοι, οἱ τῆς κατὰ αὐτὸν ἐπι-
 αὐτὸ, ἢ γὰρ κεραιεῖται ὁ οἶκος αὐτῶν ἀπὸ ἀλλή-
 λων. ἀλλ' ἀμφοτέροι εἰσι καὶ ἀμφότεροι αἱ ἐκ-
 δοχαί, ὡς ἐν οἴκῳ πνι τῷ ἀδελφῶν αὐτοῦ
 ζῆσμεν. καὶ ἔσα εἰ μὴ τὸτο δὴλοῦσθαι δι-
 ναίται ἐκ τῆ. ἀπὸ δὲ κατὰ αὐτὸν ἀδελφοῦ ἐπι-
 αὐτὸ. εἴτα εἴς τὸν δευτ. καὶ ἀποδείξει εἰς αὐτὸν,
 σπέρμα ὃ μὴ ἴσται, ἢ κατὰ διώκεται διηγε-
 σαμένη. ἰσχυρὸν δὲ καὶ τὸ. οὐκ ἔσται ἡ γυνὴ τῆ
 τεθνηκότος ἔξω ἀδελφοῦ μὴ ἐγγύου, καὶ τῆς ἡ γυ-
 νῆ, ψυχῆ, ἀδελφῶν τῶν τῶν νόμον, τῆς δὲ
 τῆς. ὡς ἐν τῶν τοῦ δὴ τοῦ τοῦ πνευματικῆς
 καὶ τῆς ἰσχυρῆς τῆς τῆς ζῆσμεν ἐκδοχῆς τῆ
 νόμου, καὶ τῆς ἀπὸ αὐτῆς αὐτῆς, τῆς μὴ πνα
 ψυχῆν ποιῶσθαι τῆς τῆς τῆς ἐγγύου, γυναι-
 κα ἀδελφῶν ἰσχυρῶν τῆς τεθνηκότος, καὶ ἐκεῖ-
 να πναίσασθαι, ἔξω πᾶσι γίνεσθαι τῆς νόμου
 ἀδελφοῦ μὴ ἐγγύου, ὅτε ἀδελφῶν ἰσχυρῶν αὐ-
 τῶν ἐγγύου τῆς ἐκδοχῆς τῆς ζῆσμεν, ἀλλὰ
 πᾶσι ἀλλοτέροι * * * καὶ ἡ ἐκδοχῆς τῆς τῆς
 νόμου ζῆσμεν * * * ὅτι οὐκ ἐγγύου τῆς
 ἐπι-
 αὐτὸ αὐτὸ ἐκεῖνα οἰκῆται γυναικῶν πνευμα-
 τικῆς νόμου, ἀλλὰ πᾶσι ἔξω ἀμφοτέρων τῶν νό-
 μου, ὅτι μὴ αὐτῶν ἐγγύου κειμένων. ἐπι-
 αὐτὸν δὲ ψυχῆν τῆς τοῦ ἐκδοχῆς τῆς αὐ-
 τῶν ἀδελφῶν τῆς ἀδελφῶν, ἢ βουλομένη
 ἔξω γυναικῶν, καὶ ἀδελφοῦ μὴ ἐγγύου, ἀλλὰ γυ-
 ναϊκῶν τῶν ἀδελφῶν τῶν πνευματικῶν, καὶ ἐπι-
 αὐτὸ αὐτῶν οἰκῆσθαι, ὅτε ὁ ἀδελφῶν τῆς αὐ-
 τῶν ἀδελφῶν εἰσερχομένη ἀδελφῶν, καὶ τῆς ἐπι-
 αὐτῶν τῆς ψυχῆς αὐτῆς, καὶ ἀδελφῶν αὐτῆς ἐπι-
 αὐτῶν εἰς γυναικῶν, καὶ σπέρμα αὐτῆς τῆς ψυχῆς
 κατὰ αὐτῶν, ὅτι καὶ τῆς ἐκδοχῆς τῆς αὐτῶν
 γυναικῶν τῶν δευτέρου καὶ πνευματικῆς νόμου.
 ὅτι ὁ πατὴρ ὁ ἐκδοχῆς, ὅτι ἰσχυρῶν * καὶ σπέρμα
 κητά τῶν δευτέρου καὶ πνευματικῆς ἀδελφῶν ψυ-
 χῆς γυνῆ, κατὰ αὐτῶν τῶν νόμων τῶν πνευμα-
 τικῶν, καὶ τῆς οὐκ ἐκ τῆς ἀδελφῶν μὴ, ἢ
 μόνον τῶν τῶν ἀδελφῶν. ὅτι οὐκ ἐκ τῶν ἰσχυ-
 ρῶν ἐκ τῆς πνευματικῆς νόμου ἐπι-
 αὐτῶν τῶν πνευματικῶν νόμου ἐπι-
 αὐτῶν πνευματικῶν, ἐπι-
 αὐτῶν κατὰ αὐτῶν ἐκδοχῆς νόμου
 τοῦ, καὶ τῆς ζῆσμεν ἐκδοχῆς ἀπὸ τῆς ἀδελφῶν
 καὶ ἀλλοτέροις ἰσχυρῶν τῶν νόμων τῶν ἀδελφῶν ἀδελ-
 φῶν, καὶ αὐτῶν ἀδελφῶν. τῶν τῶν μὴ οὐκ ἐκ
 μέντοι εἰρήσθαι ἀπὸ τῶν νόμων. οὐδὲ ὁ πάλιν ἡμῶν, ἢ ἢ μόνον χάρις, ἐν ζῆσμεν φησὶ.

Ex hier. 1. 7.

Vile No.

ὅς ἐν τῷ ἡμῶν πατρὶσι ἴσως ἦν ἱεὺς· ἐὰν γὰρ μὴ ἐβλήθη, φησὶν, ὁ ἀδελφὸς τῶν τῶν γυναικῶν...
ὁ ἀδελφὸς τῶν τῶν γυναικῶν...
ὁ ἀδελφὸς τῶν τῶν γυναικῶν...
ὁ ἀδελφὸς τῶν τῶν γυναικῶν...
ὁ ἀδελφὸς τῶν τῶν γυναικῶν...

A frat. Sin autem, inquit, noluerit homo accipere uxorem fratris sui, perget uxor fratris ipsius ad portam, ad majores natu, & dicet quæ subjunguntur. Ac primum quidem observa, quatenus Legis mandata facebat mulier, & vir ad illam ingresus vna cum ipsa habitabat, liberisque ex ea suscipiebat, hominem non fuisse dictum, sed fratrem viri mulieris: quum autem uxorem fratris sui uxorem non vult assumere, & nomen fratris sui in Israël fuscitare recusat, accessitque à senatu civitatis dicit, Nolo eam uxorem accipere, & calceamento exutus ignominia notatur, & in faciem conspuitur à muliere, & transfominatur, ut nomen illius sit, Domus discalceati, tunc hominem fuisse appellatum. Nam propter Legis observationem, quasi illi dicebatur: Ego dixi, Dixi estis; propter res autem contra Legem gestas, quali reprehenditur à Scriptura ipsi dicente: Vos autem sicut homines, moriemini. Attende porro an post literalis interpretationis mortem, aliam Legis Interpretationem mente possis concipere, erroribus implicitam, neque spiritualement, neque inculpatam, veruntamen ortum habentem erroribus quidem involutum, sed ab ijs tamen que in Lege scripta sunt profectum, & neque fratris sui nomen fuscitare volentem, & Legis nomini honorem conciliare. Uxorem autem fratris sui, animam, accipere non vult ejusmodi interpretatio; neque enim ad id factum proferre vult, ut nomini demortui fratris gloriam paret. Propterea non inferiore loco stetit mulier priorem virum suum honore parata afficere, sed ad civitatis suæ, quæ & ipsa senatum habet, portam ac aditum ascendit. Hæc autem in Ecclesia, ad ipsius ingressum & aditum facta intelligantur. Virum ergo talis doctrinam gignere nolentem coarguit mulier, & dicit: Non vult frater viri mei fuscitare nomen fratris sui in Israël. Hucus deinde civitatis senatus interrogato viro ejusmodi, an revera nolit ex ipso inquiri. Postquam vero se minime velle respondit, ipsa ad eum accedit qui fratri suo semen fuscitare non voluit, & coram Senioribus ipsum vincit, & altero ejus soluto calceo infamia notat. Hic autem propter illud: Solve calceamentum de pedibus tuis, quod Moyfi & Iosue dictum est, & illud quoque: Non sum dignus solvam ejus corrigiam calceamenti, quod in Evangelij secundum Lucam, & secundum

c. x. v.

ης αιρεσιων, οσηδ αυθρι μη εηζονη. ο γδ α-
 δηφος ε αδρος αυτης εις αλθεν φερει αυτην, και
 ελαθει αυτην, και αυτη εις ζωαηκα, και στωφκη-
 σον αυτη, και γερονεν ο κερπος, και ο γηνημα,
 και ο παιδιον, και ο παιδην και τε ονοματος τυ
 πηλυτικατος. και γδ ε παθμοποιον ημων ο
 διαηελιον ονομαζει παρτα, και οσα δεηληπαι
 ονομα ε παθμοποιος οτι εληλυθεν ο νομος
 τε διαηα ης. και γδ τε σληνηα ισεκηλ,
 τηρηται και ονομα τε φερτερεν. ης δε μη
 ταυτα ο μη βυλομδρος αηθερος λαθει την
 γωαηκα τε αδιαφθ εαυτ, η ο εν ταις αιρεσι
 λογος, μη βυλομδρος την αμυστατην ψυχην τον
 περπερον αδρα, και την μημητην φερτερεν
 αδρος αδιαφθεται, και η αιθαυη η γωαη
 ε αδηφθ αδ εππ την πολην, αει ης λελεικη
 το αυτη η πολη η κερην, διηχοι εις ηδυστοιαν
 εν αυτη, και αιθαυη εππ την γεροσια, και
 δεημυριση αει ε μη βυλομδρος αισηση
 απερμα τω αδηφθ αυτη εν ισεκηλ, μηδε τι-
 μωσα ε εθου δεημωσις νομω. ε παρ εω
 η γεροσια πυηκα ε τωτου αιθερ η αιληη
 αει αυτη λεχη η γωαη, και η βυληα δεηα-
 ηση απερμα τω αδηφθ αυτη. τοτε φερτερε-
 ται η γωαη ε παθμοποιος εναιτιον η γεροσια, και
 υπολυ το υποδημα ε εν ζωαη ποδος αδη να και
 η αποδεμδρος ο γεροσι ονομα, και ολυ-
 μδρος τε η εθου ονομα, και δεη επο γε
 οσα ενδεξωσ εση αληηας το γεροσι φωρα ονο-
 μα. εμπαθη δε και εις ο φερταποι ε τωτη η
 γωαη, και οηζει ως αιθερπω αυτη, και η ε-
 λητηνη δυοπιθηνη και τε κερταροηται. και
 φησιν ητα παρη εσταται τα μη οικδομησθη
 ε ανεν τε αδιαφθ αυτη, τε διαηελικου
 λογου, ο νομωος εστι και φερταποιος, και αλ-
 λο ενομα εχ εξει ο μη οικδομων ονομα αυ-
 τη και η παρ ισεκηλ ης, η τεπο, οη οικος
 εστιν οπος ε απολυθεντος ο αποδημα. πας
 ετω ο εν αιρεσι, μηλιτα ταις δεημωσις
 πλω εοπηθε, και ην νομον και τε διαηελικη
 γεροσιας και ηδμδρος, οηος εστι ε απο-
 λυθεντος αποδημα, εμπαθυομδρος εις φερτα-
 ποι, και απολυομδρος ε εν υποδημα. και πε-
 την δε τωατην υπονοια εις τον ποπον εχεδε-
 χαλιθα, ην δεη βερηχων ερωαη. γωαη μη η
 σοφια εηρηκα δεη το. ταυτην εζητηθε τυμ-
 φην αγαλασαι εμπατη, και ηρατ δε ητη ην
 εηπηθα τωαμηνα. εραθηνη αυτης, και τηρη-
 σι σε, αυτη δε αυτης, ο εφωδ. εαι ετω ο εφωδ μη γηησας ηνις και της εφωδ απημα-
 γη ε εις, ο κερταροηται μη αυτην αδηφθ, και εν ταις αυτοις διαπαυταμδρος λογοις, φερταποιος
 ως εηρηκα η και

A ras non irit, vt Hareticis persuasum est,
 neque viro sibi minime affini conjuncta
 sit: frater enim viri ejus ad eam accessit,
 sibi vxorem assumit, cum eaque habita-
 vit, & ex nomine defuncti, fraterius, ac
 proles, atque infans, & foetus extitit:
 nam juxta spirituales Legem omnia nomi-
 nat Evangelium, nec postquam ad-
 venit Lex Evangelij, defuncti nomen
 obliteratum est; in vero sedenim Israel,
 prioris nomen servatur. Quinam autem
 postea homo ille est fratris sui vxoreti
 assumere nolens, nisi Hareticorum do-
 ctrina, animam quae priori suo viro, prio-
 risque viri memoriae honorem exhibuit,
 admittete recusans & adversus quam fra-
 tris ipsius vxor ad portam ascendit, de
 qua dictum est: *Hec porta Domini, & hinc
 intrabunt in eam*; & ad Senatum ascendit,
 eumque denuntiat qui fratri suo semen in
 Israel suscitare non vult, neque Dei Legi
 per Moysem traditae honorem impertiri.
 Postquam ergo ab hujusmodi homine
 quaeliberit Senatus an vera de eo referat
 mulior, & fratri suo semen suscitare no-
 lit; tunc defuncti vxor coram Seniori-
 bus accedit, alterumque ex ipsius calcea-
 mentis ab ejus pede solvit; vt etiam si no-
 mine Christi fuerit subligatus, Dei nomi-
 ne exuatur, proptereaque neque honori-
 ficet, neque vere Christi nomen gerat:
 quin & hominis ejusmodi faciem conspuat
 mulier, eumque incestit diceris vt ho-
 minem, & per fetus editionem Deum
 fieri nolentem; atque ita vnicuique futu-
 rum esse ait, qui non edificaverit domum
 fratris sui, doctrinae nempe Evangeli-
 cae, quae Legis eadem & Prophetica est;
 ac aliud non obtinebit nomen, qui fra-
 tris sui nomen apud Israelitas non adifi-
 cat, quam illud, eum scilicet esse Do-
 mum discalceati. Quisquis ergo in hae-
 sibus ac ijs praesertim quae divinitatem di-
 vidunt, ac Legem ab Evangelio diri-
 munt, volutatur, Domus ille est discal-
 ceati, in faciem consputus; & altero cal-
 ceo exutus. Tertia haec praeterea in hunc
 locum nobis succurrit cogitatio, quam
 paucis exponemus. Mulier quidem dicta
 est Sapientia propter illud: *Quaerite spon-
 sam mihi eam assumere*; ipsaque amanda
 est, juxta id quod a Salomone dictum est:
Dilige eam & conservabit te: vir autem ip-
 sius Sapiens est. Quod si ergo nullo ex
 Sapientia genito foetu, ex hac vita decef-
 serit Sapiens, qui cum ipso vna habita-
 verit frater, in eademque conqueverit
 doctrina, eidem praesit, vt ex Sapientia

Scripturas qua Legem sequuntur non admittunt, errent nescientes ipsas: at respondebit alter ad hoc vt Sadducaorum coarguatur error, sufficere vt Moylis ignorant Scripturas, propter ignoratos illis sensus diuinos qui in ijs delitefecunt. Duo porro à Sadduceis ignorari dicit, vnum quidem, ipsas Scripturas; alterum autem, virtutem Dei; à qua virtute & ipsa resurrectionis, & nova in ea vita perficitur. Quod autem virtutem Dei ignorare dicuntur Sadducei, ad se ipsum Servatorem referre poterit pronuntiare aliquis; quando quidem *Christus Dei virtus est, & Dei sapientia*, nec ipsum cognoscebant Sadducei, vt pote qua de ipso scripta sunt nescientes, neque quantum conferret ad eorum à mortuis resurrectionem qui salutem consequentur. Cui autem ortæ hujus super illo loco dubitationis: *Erratis, nescientes Scripturas, neque virtutem, Dei per tropologiam solutio non satisfacit, alterutrum faciet, vel huicce loco fidem detrahet, quasi non recte scripto, quod nempe Servator quæ scripta non sunt, quasi scripta minime laudaverit; vel certe ipsi Iesu, quasi verum non dixerit, fidem audebit abrogare; at tertius aliquis ad apocryphos libros confugiens, in quibus quæ ad beatam vitam pertinent apterius videntur fuisse conscripta, ad illos referenda esse dicet, quæ hic prodita sunt his verbis: Erratis, nescientes Scripturas. Verum propter rejectam tropologiam vide annon in absurda mera incurret; nam siue Scripturæ fidem detrahit, contra Ecclesiæ doctrinam faciet; siue Iesu, id tanquam Iudæus secundum carnem præstabit; si ad libros apocryphos confugiet, ad rem à fidelibus non admissam descendet. Quapropter mihi non aliter solvi posse videtur illud: Erratis, nescientes Scripturas, neque virtutem Dei: In resurrectione enim neque nubent, neque nubentur, quam per allegoriam, quæ simili modo apud Apostolum in Epistola ad Galatas de ancilla & libera, & super reliquis Scripturis in quibus de viro & muliere dictum est aliquid, tradi potest. Et quemadmodum errant qui cum Prophetarum scripta tropologice nõ interpretentur, corporeos cibos post resurrectione esuros nos ac bibitus existimant, quia talia Scripturarum verbis continentur; ita & quum res de matrimonijs, & viris ac mulieribus conscriptas verbo tenus tumentur, futurumque autumant vt tunc quoque veneris vtamur congressibus, propter quos orationi vacare minime licet; cum polluti quodammodo, & immun-di sint qui veneris rebus vtuntur. Quæro*

Α ποσειδιωροι τας εζης εν νημα γαρτας, η αιδυ...
 Ο μη ειδωτες αυτας. ετιπος ο ιρα, ορακι ποεις...
 Ο τιω πλανη εν λεγ γεταυ ηβ (αδδ δαιγιων, ο...
 μη ειδεναυ αιδους τας εν μωστα γεταυ τα μη...
 οκλαμεβαζην τ εν τωταυς θρον τουυ. δυο ιδυ...
 τωγα ποταματα φουα μη ειδεναυ τας αδδδ...
 χαιης, εν ιδυ τας γεταυ, ετιπος ο τιω δυω...
 μιν τ θεου, εφ ης δυω αμους (α τ δραςατας...
 ηδ, ο η εκρηη εν αυτη ζωη δυω) δε τις ο μη...
 δε τιω δυω αμιν τε θεου ειδεναυ λεγεταυ τας Vide Not
 Β αδδδ δαιγιος αιαφ ρην εφ εαυ τ ο τρωγα. επι...
 παρ χριδος θεου δυω αμους εστι, ο θεου εφια, ο...
 ηγηου αυδου οι αδδδδ δαιγιος, ως μη ειδωτες τας...
 παρ αυτη γεταυ, μηδε οτα δαιγιανησι) τ εν...
 νεκραυ αιαφαστ ηβ (θησημυρον. ο ο μη δερε...
 σος ιδυρος ο δαιγα τ επολογιας λυεταυ ο παρ...
 τ. πλαναδε μη ειδωτες τας γεταυ, μηδε τιω...
 δυω αμιν τ θεου, ετηπορηδρον, δυη τα ποερ...
 ποιστ, η απεριστ τας οκλαμεβρους ρητις, ως ο...
 κολας δαιγαγεταμυρον, ο μη αυ τ ο τρωγα...
 Γ α μη γεταμυρα ειρηκεται ως γεταμυρα,
 η τολμωστ απεπισται ως οση εηυδωτη η εν...
 σου. οη πελποσ ολ αυ πεσ ητη τας δαποχιρας κα...
 παρωδων λογις, ενθα δικαι (α φεστιον τ παρ...
 τ μακαρίας γεταυ ται ζωης, φησ εηπ αι αυ...
 νας τιω δυω φορα εη) η εν αυ γεταμυρον...
 εν τα. πλαναδε μη ειδωτες τας γεταυ, οη...
 δε εη μη πω ποειν αποποις απεπιστοιτα δαιγα ο...
 φωδην τω επολογία. ετηρα τη γεταυ απι...
 τε. παρ τ οκλαμαστικην ποιηστ λογον. εη...
 τα ιη ποδ, ως εν τωρα ιδωδως ο τοιοτη ποιησ...
 εηπ ητη τας δαποχιρας κα παρωδωται, οση ητη...
 ομολογυδρον ποταμα παρ τας πεπις βλο...
 σι ηβσι). δε σφ εν οση οση αλλωσ θαιη) δυω...
 ατα λυεταυ το. πλαναδε μη ειδωτες τας γε...
 ταυ, μηδε τιω δυω αμιν τε θεου. εν γδ τη αι...
 ααστ, εη γεταμυρον, η γεταμυρον, η δαιγα...
 τις αιαλορον κημενης αλληροελας παρ ο απ...
 πολα εν τη ποεις γεταυ εηπολη, παρ παιδι...
 σης κα η ελωδωεις, δεποδ εηποληνης κα εις τας...
 λοιπας γεταυ ενθα παρ εηυδωτς κα γεταμυρος...
 λειλεταυ πι κα εσ οη πλαναδων οι, δαιγα ο...
 μη επολογία τ παρ φηνα, οιο μωρα μδηην...
 ημας με τιω αιαασαση εαηην κα πινη σωμα...
 η βρωματα, εη αι λωεης ηβ γεταυ τωιαπα...
 παρ εχουιν. η ποεις οη παρ γεταυ γεταμ...
 υρα κα εηρωαυ κα γεταμυρον παρ αυτα ητη...
 ρητα, ο οιο μω οι σωωσιας ημας κα το τε χη...
 σασαι, δε αι οση οηρα ζην εη τη ποεις οη...
 δυω πν, εν μολωμα πωσ οηταν ε αυτα ρηνα...
 πι ηβ γεταμυρον αφρωδισις με τωτα ζητα

stinno; idcirco quarto Regum scriptum est, **4 Reg. 2. 14.** *Deus Elie.* Deus ergo Abrahami solum Deus erat; similiter & Isaac, & Jacob; Sospitatoris autem nostri qui ipsis praestantior est, non Deus solum, sed etiam Pater Deus est. Propterea recte ait Apostolus: **1. Cor. 1. 3.** *Benedictus Deus, & Pater Domini nostri Iesu Christi.* Is autem Christus Iesus, cuius benedictus Deus & Pater est, id etiam veris suis concessit Discipulis, ut ipsorum non modo Deus, sed etiam Pater sit; postquam enim surrexit à mortuis, Maria dixit: *Noli me tangere: nondum enim ascendi ad Patrem meum: uade autem ad fratres meos, & dic eis: Ascendo ad Patrem meum, & Patrem vestrum, Deum meum, & Deum vestrum.* Tunc vero & Abrahamo, & Isaac, & Iacobo id gratificatum ipsum fuisse existimo, ut non amplius eorum Deus duntaxat esset Deus, sed iam etiam Pater. Ad id **Luc. 10. 38** *Deus non est mortuorum, sed uiuentium,* quod apud Matthaeum & Marcum idem extat, illud etiam addidit Lucas: *Omnes enim uiuunt ei,* quae quidem Patriarcharum laus erat non exigua; tanto uidelicet nostro Seruatore, non ipsos solum vivere, sed quodcunque etiam uitae ipsorum est Deo nec alij cuiquam ducere testificante. Illud **Matth. 22** *vero: Omnes enim uiuunt ei,* omni modo nos exercere ac representare decet, ut non alij cuiquam, quam Deo in Christo omnes uiuamus. Hanc autem quae Patriarcharum uitam adstruebat demonstrationem, paucis comprehensam uerbis, & ex Moysis scriptis eorum gratia depromptam qui sola illa tanquam diuina admittebant, audientes turba mirabantur, Sospitatoris doctrinae assentientes, atque huic quidem sapientissimae, quaeque parum ipsi credulos conciliare, ad eumque conuertere posset.

A *αυτην ομοιωσαν τον ελιαν, οτι δε αυτην γρηγορει εν τη τεταροτη της βασιλειαν. ο θεος ηλίου. τον μωυσεν αβρααμ θεος μονον ην ο θεος, ομοιος η η πατερ ισαακ, η η ιακωβ. ο η κρητιστος αυτων θεος ημων ε μονον θεος εστιν ο θεος, αλλα η πατερ. ος καθως λεγει ο ιωαννης παρ αποστολου. βιολογητης ο θεος και πατηρ της κυριας ημων ιησου χριστου. οτι δε ιησους χριστος, ε βιολογητης ο θεος η πατερ εγρασε απο της μοισης αυτην μερηταις ο τ αυτων η αυτων ε μονοτονον αλλα η πατερ. εποι η αυτας εν νεκρα θεος πτω μηριαμ. μη η πατερ. η πατερ η ανθεωρα θεος τ πατερ ημω. πορω η θεος τς αδελφους μου, η ειπε αυτοις. δε αβρααμ θεος πατερ ημω, η πατερ ημω, ε θεος μου, η θεος υμων. εγω δε ομιζω οτι πατερ η πατερ αβρααμ, η πατερ ισαακ, η πατερ ιακωβ εγρασε απο, ινα μη κητε μοι θεος η αυτων ο θεος, αλλ ηδη η πατερ. ο η κρητιστος αυτων εστιν ο θεος θεος νεκρω, αλλα ζωντων, κημερα ε ο ιωαννης ματθαιου, μηριαμ, το πορω η αυτων ε ζωντων, ο πατερ ην ο τυραννος της πατερ ημω. απη η ηλικα της θεος ημω μηριαμ τυρω της αυτοις, μονον οτι ζωντων, αλλα η ο η ζωντων, δε ζωντων, η οτι αλλο ην. οτι η το πορω η αυτων ζωντων, κημερα πορω ε ο αυτων ε ημω αυτων, ινα πορω μη κητε αυτων, η ο θεος ε πορω εν χριστω. πτω η εν βραχυλογια αποδων, εκ της μοισης γραμμω ημω, οτις μονα εκηρα ο ιωαννης κημερα αυτων εστιν, απη η ζωντων ης πατερ ημω, ακημερα ο ο ηλοι ε ης πατερ ημω, πτω διδαχην αποδων ημω η θεος οφωπατω, η διωαμερη ης ουσ πτω η ης οτις ημω θεος αυτων.*

FINIS PRIMÆ PARTIS.